

Single Euro Payments Area - Vaikutukset
Sampo Pankkiin ja yrityksiin -CASE: Sampo
Pankki

Ernvall, Tuomas

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Leppävaara

Single Euro Payments Area - Vaikutukset Sampo Pankkiin ja yrityksiin -CASE: Sampo Pankki

Tuomas Ernvall
Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2010

Laurea-ammattikorkeakoulu
 Laurea Leppävaara
 Liiketalouden koulutusohjelma
 Rahoitus ja riskienhallinta

Tiivistelmä

Tuomas Ernvall

Single Euro Payments Area - Vaikutukset Sampo Pankkiin ja yrityksiin -CASE: Sampo Pankki

Vuosi 2009 Sivumäärä 54

SEPA (Single Euro Payments Area) eli yhtenäinen euromaksualue on eurooppalaisten, kansallisten, kuin Euroopan keskuspankinkin kehittämä yhteinen hanke. Tarkoituksena on ollut luoda yhtenäiset standardit ja käytänteet maksamiseen ja maksuliikenteeseen. SEPA -hankkeen tarkoituksena on, että niin yritykset kuin yksityishenkilöt voivat vastaanottaa sekä maksaa samoilla periaatteilla niin koti- kuin ulkomaisia maksuja. SEPA - hanke tulee käsittämään yleisimmät maksukäsitteet kuten korttimaksut, tilisiirrot, EU-maksut, toistuvaissuoritukset, sekä suoraveloituksen. SEPA alueellisesti tulee vaikuttamaan 27:n EU-maahan, 3:n ETA-maahan sekä Sveitsiin.

Opinnäytetyöni tehtiin toimeksiantona Sampo Pankille. Sampo Pankki on osana pohjoismaista Danske Bank-konsernia. Sampo Pankilla on Suomessa 1.1 miljoonaa yksityisasiakasta ja yli 100 000 yritys- ja yhteisöasiakasta. Sampo Pankki on erikoistunut perinteisten pankkituotteiden, kuten asuntolainoituksen lisäksi säästämiseen ja sijoittamiseen.

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli arvioida, miten SEPA vaikuttaa Sampo Pankkiin sekä yrityksiin, eli mitä muutoksia ja toimenpiteitä kyseinen hanke tulee muodostamaan. Tavoitteenani oli siis luoda selkeä kuva kyseisen hankkeen sekä sen tuomien standardien, lakien ja asetusten vaikutuksista yrityksiin sekä Sampo Pankkiin.

Tutkimukseeni osallistui viisi yritystä, joista kaksi toimi kansainvälisesti ja kolme kotimaan sisällä. Tutkimuksessani haastateltiin yritysten maksuliikenteestä vastaavia avainhenkilöitä sekä Sampo Pankin tuotemyyntipäällikköä.

Tutkimukseni myötä kävi ilmi, että kotimaan sisällä toimivissa yrityksissä vaikutukset olivat pienempiä kuin yrityksissä, jotka toimivat myös ulkomailla. Kuitenkin sekä koti- että ulkomailla toimivissa yrityksissä vaikutukset kohdistuivat käytössä oleviin ohjelmistoihin. Suurimmaksi muutokseksi sekä Sampo Pankin, että haastateltavien yritysten suhteen koettiin Xml-standardin käyttöönotto. Tämä sen takia, että kyseinen järjestelmä tulee sulauttaa niin Pankkien kuin yritystenkin maksuliikennejärjestelmään. Suurelta osaltaan vaikuttavat muutokset muodostuivat myös maksupäätteiden, suoraveloitusten, aikataulutusten, sekä toistuvaissuoritusten sulauttamisesta järjestelmiin.

Asiasanat: SEPA, maksuliikenne, pankkistandardit, yhtenäinen euromaksualue

Laurea University of Applied Sciences
 Laurea Leppävaara
 Business Management Programme
 Financing and Risk Management

Abstract

Tuomas Ernvall

Single Euro Payments Area effects on Sampo Pankki and companies

Year	2010	Pages	54
------	------	-------	----

SEPA (Single European Payments Area) is a common project which is developed by European banks, national banks and also the European central bank. The purpose was to create connected standards and conventions for payments and payments traffic. The purpose of the SEPA project was that companies and private persons can pay and receive payments with the same principles in domestic and in foreign payments. The SEPA project consists of the most common payments methods such as card payments, bank transfers, EU payments, direct debiting, and for example salary payments. Regionally SEPA will affect 27 EU countries, 3 ETA countries, and Switzerland.

The thesis was made as a project for Sampo Pankki. Sampo Pankki is a part of Nordic Danske Concern. Sampo Pankki has 1.1 million private customers, and 100 000 company and corporation customers. Sampo Pankki is specialized in traditional bank products, such as house loans. Sampo Pankki also offers services for savings and investments. The researcher works at Sampo Pankki as a service advisor.

The purpose of the thesis was to evaluate how the SEPA project affects Sampo Pankki and companies. It also evaluates what changes and actions the project will create. The objective was to create a clear image of SEPA project standards, laws and effects on companies and Sampo Pankki.

Five companies took part in the research. Two of them operate internationally, and three nationally. In the research the objective was to interview payments traffic leaders and also Sampo Pankki's product manager.

The research finds that the effects on domestic companies were smaller than the companies that operate internationally. The program affected changes in both the international and domestic companies. New programs did not create so many changes operatively. The biggest change was the introduction of a new Xml standard. The change appeared in Sampo Pankki as in companies that were interviewed. The change was big because the Xml standard will replace the old system and it has to be fused inside the company's current payments system. Most of the changes will appear in a change of payments terminals, direct debiting, scheduling and for example salary payments fusing to the company's systems.

Keywords SEPA, payments traffic, banking infrastructure

Sisällys

1	Johdanto	7
1.1	Tutkimuksen tausta.....	7
1.2	Tutkimuksen sisältö ja rakenne	7
1.3	Tutkimuksen tarkoitus	8
2	SEPA:n taustaa	9
2.1	Euro valuuttana	9
2.2	SEPA:n lähtökohta	10
2.3	SEPA:n tavoitteet	11
3	Maksuliikenne Suomessa ja Euroopassa	13
3.1	Maksuliikenne ulkomaille	16
3.1.1	Maksumääräys	17
3.1.2	Pikamääräys	18
3.1.3	Ulkomaan sekki	19
4	SEPA:n infrastruktuuri ja standardit.....	19
4.1	Maksupalveludirektiivi	20
4.2	IBAN JA BIC-koodi	20
4.3	SEPA - tilisiirto.....	21
4.4	SEPA- suoraveloitukset.....	22
4.5	E-lasku	23
4.6	Toistuvaissuoritukset	23
4.7	SEPA- maksukortit	24
4.8	EU - maksu	24
4.9	TARGET ja TARGET2 arvopaperien toimitusjärjestelmät	25
4.10	ISO20022 Xml- standardi	25
4.11	PATU ja Web Services	26
5	Sampo Pankki Oyj	27
6	Sampo Pankin historia.....	27
7	Kvalitatiiviset tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen reliabiliteetin arviointi	28
8	Lomakehaastattelu	28
9	SEPA:n vaikutukset Sampo Pankkiin	29
9.1	Aikataulu	29
9.2	Pankkien SEPA- aikataulut.....	30
9.3	Maksuliikenne.....	31
9.4	Kustannukset.....	32
9.5	Rakenteelliset muutokset	32
9.6	SEPA:n tuomat hyödyt.....	33
9.7	SEPA:n tuomat haitat.....	33
9.8	Sampo Pankin suositukset yrityksille	34

10	SEPA:n vaikutukset yrityksiin	34
10.1	Empiirisen tutkimuksen kuvailu	34
10.2	Haastattelurunko.....	35
10.3	Haastattelujen kuvailu	36
11	Empiirisen tutkimuksen tulokset	37
11.1	SEPA:n suunnitelma ja aikataulutukset	37
11.2	Maksumuutokset.....	39
11.3	Ohjelmistopäivitykset	39
11.4	Kustannukset ja säästöt.....	40
11.5	Hyödyt	41
11.6	Haitat	42
12	Tutkimuksen tulokset	43
13	Yhteenveto.....	43
	Lähteet	45
	Kuviot	48
	Taulukot.....	49
	Liitteet	50

1 Johdanto

Yhteinen valuutta, euro otettiin käyttöön 1.1.2002. Kyseisen valuutan käyttöönoton jälkeen Euroopalla ja euroalueella on ollut tarkoituksena yhtenäistää valuutan lisäksi yhteistyötä sekä pankkiteknillisesti, että kaupallisesti. Yhteistyötä ei kuitenkaan ole voitu parantaa merkittävästi, koska maksuliikennettä ei ole saatu yhteneväiseksi. Yhtenevän maksuliikenteen ja yhteisen euromaksualueen myötä euroalueelle saadaan todellinen hyöty eurosta valuuttana sekä EU:n tuomat hyödyt.

Single euro payments area (myöhemmin SEPA) kuuluu 25 EU- maata sekä Norja, Islanti, Liechtenstein ja Sveitsi. SEPA:n tarkoituksena on yhtenäistää euromääräiset maksut maiden välillä. SEPA -hankkeen siirtymäaika yhtenäiseen euromaksualueeseen alkoi vuonna 2008 ja sen on tarkoitus olla kokonaisuudessaan käytössä 2010 loppuun mennessä.

1.1 Tutkimuksen tausta

SEPA on tällä hetkellä kehitteillä oleva Euroopan laajuinen projekti. Kyseinen projekti ei ole vielä kokonaan laitettu käytäntöön, minkä vuoksi opinnäytetyöni on ajankohtainen. SEPA ei vaikuta suurelta määrin tavallisten kuluttajien maksuliikenteessä, mutta yrityksiä maksuliikenteeltä projekti vaatii suuriakin muutoksia.

Tutkielmatyypillisessä opinnäytetyössäni tarkastelen SEPA:a ja sen vaikutusta yrityksiin ja pankkeihin. Työn toimeksiantaja on Sampo Pankki. Sampo Pankki toimii muun muassa suurena vaikuttajana Suomen maksuliikkeessä ja on Suomen kolmanneksi suurin pankki. Työskentelen Sampo Pankissa, Espoon Tapiolan konttorissa palveluneuvojana. Työni tehdään Sampo Pankille ja uskon että yritys voi käyttää opinnäytetyötäni hyödyksi maksujärjestelmiin liittyvissä hankkeissa ja projekteissa.

1.2 Tutkimuksen sisältö ja rakenne

Teoriaosuudessa käydään läpi yleisesti euro valuuttana, maksuliikenne Suomessa ja ulkomaille maksettaessa. Teoriaosuudessa perehdytään myös SEPA:n tuomiin muutoksiin infrastruktuurissa sekä yleensä siihen mitä standardivaatimuksia se tuo tullessaan. Teoriaosuudessa käydään läpi myös SEPA, mitä se tulee sisältämään, mitä se muuttaa ja sen edut ja haitat kuluttajille. Teoriaosuudessa käydään myös läpi, miten SEPA tulee vaikuttamaan pankkeihin ja mitä toimenpiteitä yhtenäiseen euromaksualueeseen liittyminen vaatii pankeilta. Pankkien osalta keskitytään pääsääntöisesti ainoastaan Sampo Pankkiin, koska kuluttajille sekä yrityksille maksuliikennettä tarjoavia pankkeja on Suomessa vähän.

Suomalaisten pankkien toiminnalliset erot maksuliikenteessä ovat myös hyvin vähäisiä, minkä vuoksi tutkimukseni keskittyy vain yhteen pankkiin.

Tutkimusosuudessa tarkastellaan sitä, mitä SEPA:an siirtyminen vaatii yrityksiltä. Tarkoitukseni on selvittää, mitä kustannuksia SEPA:n siirtyminen sisältää sekä millaisia järjestelmämuutoksia siirtymisestä syntyy. Tarkoituksena on haastatella muutamaa ulkomaille suuntautunutta yritystä, joilla on maksuliikennettä Euroopan sisällä. Yrityksiltä selvitetään muun muassa onko sille laadittu SEPA -suunnitelmaa ja miten kyseinen suunnitelma on asetettu täytäntöön.

1.3 Tutkimuksen tarkoitus

Työni tarkoituksena on selvittää, mistä SEPA:ssa on kysymys, mitä SEPA:lla tavoiteltiin ja onko tavoitteet, mitkä oli asetettu, saavutettu tähän mennessä. Tarkoitukseni on myös selvittää, minkälaisia toimenpiteitä SEPA vaatii Sampo Pankilta sekä yrityksiltä, mitä haasteita on luvassa ja saavutetaanko hyödyt, joita oli pantu vireille. Tarkoituksena on selvittää, mitä vaikutuksia muun muassa seuraavat palvelut aiheuttavat Sampo pankille: maksupalveludirektiivi, XML standardi, Web -services, SEPA - tilisiirto, SEPA -suoraveloitus, SEPA -kortit, e-laskutus.

Pankkien kannalta tarkastellaan, miten SEPA vaikuttaa Sampo Pankin maksuliikenteeseen, miten SEPA on aikataulutettu, mitä muutoksia se tuo muun muassa järjestelmissä ja organisaatiossa. Tuoko SEPA uusia mahdollisuuksia, mitkä ovat sen vaikutukset kustannuksellisesti ja tuoko se yleensäkin hyötyä, jota tavoitellaan.

Yritysten kannalta tarkastellaan, miten kyseiset palvelut vaikuttavat yritysten jokapäiväiseen toimintaan, ovatko yritykset valmistelleet SEPA -suunnitelman, mitä järjestelmämuutoksia vaaditaan, mitä ongelmia ja haasteita kyseisistä palveluista syntyy sekä mitä hyötyä niistä muodostuu. Tarkoitukseni on haastatella muutamaa erikokoista yritystä, jotta tutkimuksesta tulee mahdollisimman kattava. Tutkimukseni keskittyy järjestelmämuutoksiin, SEPA tilisiirtoihin, suoraveloituksiin, kortteihin, e-laskutukseen, kotimaanmaksuihin ja ulkomaanmaksuihin. Seuraavaksi käsitellään SEPA:n taustoja, mistä tähän on tultu, millaista on maksuliikenne Suomessa ja maksuliikenne ulkomaille.

2 SEPA:n taustaa

2.1 Euro valuuttana

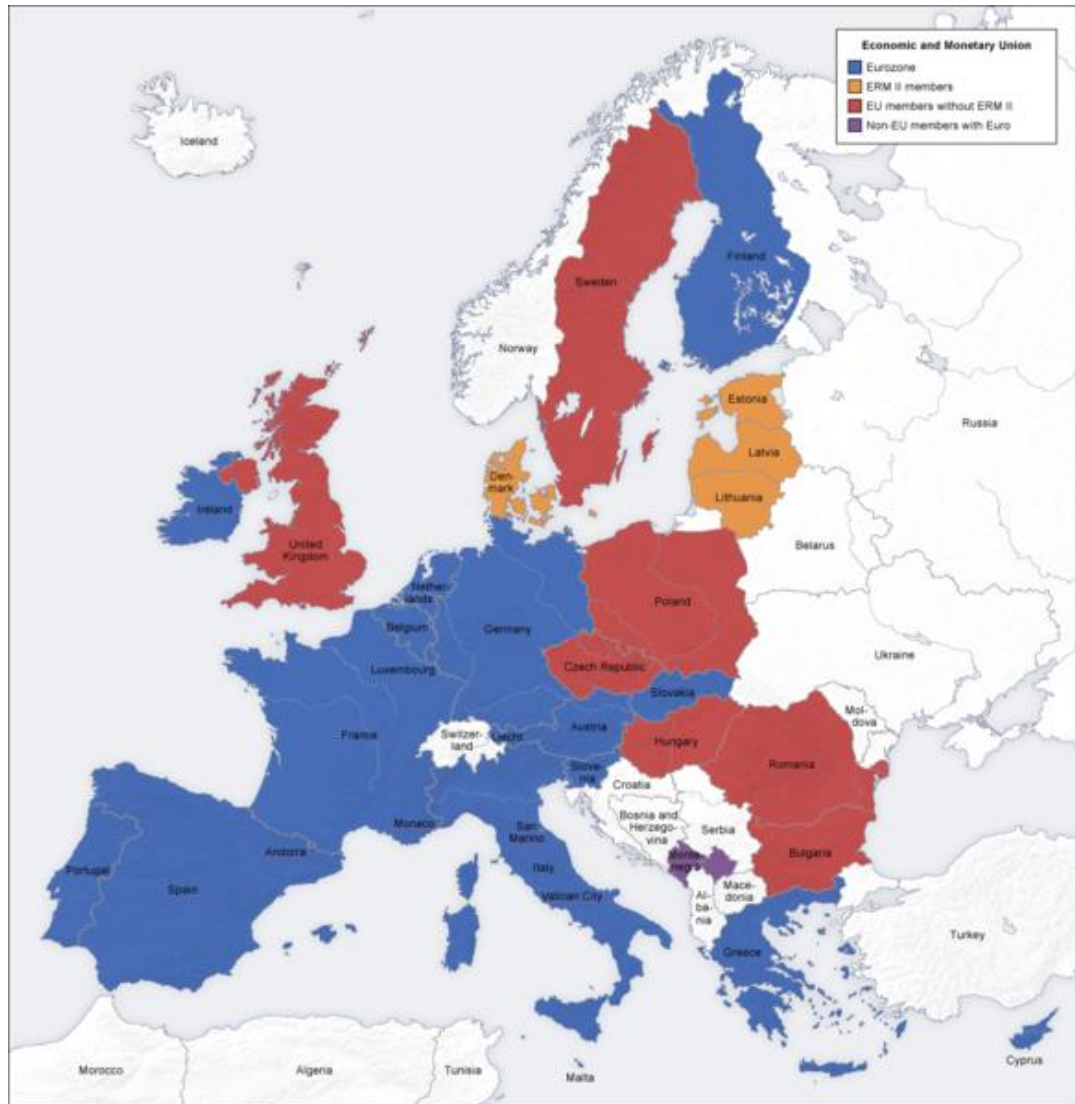
Nykyiseen yhteisvaluuttaan, euroon, voidaan sanoa syntyneen jo ennen 1900-lukua. Euroopan maiden päättäjät halusivat yhdistää ennen vihollisina olevat kansat, luomalla niille uuden yhteisen rahan. Kuitenkin vasta 1990-luvulla päädyttiin kehittämään uutta, yhteistä rahaunionia EMU:a. Vuonna 1992 allekirjoitettiin Maastrichtin sopimus, missä sovittiin EMU:n toimintatapa ja lähestymiskriteerit. Lähestymiskriteereillä tarkoitettiin keinoja ja ehtoja, joita valtion pitää täyttää, jotta se voi saada valuutakseen euron. EMU:n toinen vaihe alkoi vuonna 1994, jolloin luotiin EMI, joka oli Euroopan keskuspankin edeltäjä. Tällöin oli aloitettu uuteen yhteisvaluuttaan siirtyminen. Yhteisvaluutan nimeksi valittiin myöhemmin euro.

Vuoden 1998 toukokuussa päätettiin, mitkä maat kelpuutetaan euroalueeseen. Tällöin valittuja valtioita oli yksitoista: Alankomaat, Belgia, Espanja, Irlanti, Italia, Itävalta, Luxemburg, Portugali, Ranska, Saksa ja Suomi. Tällöin myös valittujen maiden valuuttakurssit sidottiin euroon kiinteällä kurssilla. Vuonna 1999 euro otettiin käyttöön yhteisenä tilivaluuttana edellä mainituissa yhdessätoista maassa. Kuitenkin jokainen valittu maa jatkoi oman valuuttansa käyttämistä euron käyttöönottoon asti. Euron arvosta tehtiin suuriarvoinen rahayksikkö. Yhdessäkään euron vastaanottavassa maassa rahanarvo ei ollut korkeampi kuin eurolla, lukuun ottamatta Irlantia. Euron käyttöönottopäiväksi sovittiin 1.1.2002. Maille annettiin kolmen vuoden siirtymäaika, jolloin ne pystyivät varautumaan euron käyttöönottoon. Vuonna 2008, kun Malta ja Kypros liittyivät euro-alueeseen, euroalueeseen liittyneitä maita oli jo 16. Euromaat on kuvattu kuviossa 1 (Wikipedia, 2008.)

Euro on kelluva valuutta, mikä tarkoittaa sitä, että sen arvo määräytyy kansainvälisillä valuuttamarkkinoilla suhteessa muihin valuuttoihin. Euron tärkein valuuttamittari on sen suhteutus Yhdysvaltain dollariin. Euroopan keskuspankki harjoittaa valuuttapolitiikka ja se määrää peruskoron, joka vaikuttaa kaikissa jäsenmaissa. Yleinen korkotaso vaikuttaa kuitenkin rahan arvoon eli lainojen hintaan markkinoilla. Tätä kautta sillä on vaikutusta myös euron arvoon suhteessa muihin valuuttoihin. (Wapedia, 2009.)

Euron kansainvälinen asema on vahvistunut vähitellen. Eurosta on tullut maailman toiseksi merkittävin valuutta Yhdysvaltain dollarin jälkeen. Tämän vuoksi monet maat pitävät osan käteisvarannoistaan euroissa. Euron kansainvälisen aseman vuoksi se käy maksuvälineenä monissa euroalueen ulkopuolisissakin maissa, yleensä turistien suosimilla alueilla. (Wikipedia, 2008)

Euron käyttöönoton myötä kansalaiset kokevat sen parantaneen matkailua, koska Euroopassa matkustettaessa ei tarvitse vaihtaa enää valuuttaa. Myös kaupankäynti maiden välillä on euron käyttöönoton myötä parantunut. Eurojärjestelmän ansiosta myös korkojen koetaan tasaantuneen. Tämä on tuonut kotitalouksille parempaa uskoa asuntolainoihin ja niiden takaisinmaksuun. (Wapedia, 2009.)

(Sinisellä on kuvattu maat, joissa käytetään euroja, keltaisella ja punaisella merkityissä maissa euroja ei käytetä)

Kuvio 1 Euromaat (Nordea 2009.)

2.2 SEPA:n lähtökohta

Ponnistelut yhteisen euromaksualueen saavuttamiseksi ovat kasvaneet lähivuosina merkittävästi. Kuitenkin ensimmäiset askeleet maksamisen tehostamiseksi otettiin vuoden

1993 jälkeen. Euroopan komission on käsitellyt maksamisen yhtenäistymistä useissa julkaisuissa 1990- luvulla, komissio antoikin vuonna 1997 tilisiirtodirektiivin rajojen yli suoritettavista tilisiirroista. Tavoitteena oli parantaa yksityishenkilöiden sekä pienten ja keskiuurten yritysten rajojen ylittäviä tilisiirtopalveluja. Kuitenkin ensimmäinen varsinainen askel otettiin, kun EU:n talous ja rahaliiton myötä alettiin käyttää yhteistä tilivaluutaa, euroa. Samaan aikaan myös otettiin käyttöön EU:n keskuspankkien TARGET - järjestelmä, mikä mahdollisti euromääräisten maksujen reaaliaikaisten välittämisen koko EU-alueella. Tuolloin myös yksityinen EURO 1 - maksujärjestelmä aloitti toimintansa. EURO 1, ja TARGET välittävät kuitenkin vain pääasiassa suuria maksuja, joten pienasiakkaiden maksujärjestelmät eivät parantuneet kyseisten järjestelmien myötä. (Suomen Pankki, 2006,a)

Pienten maksujen toimituksissa ei edistytty merkittävästi Euroopan komission ja keskuspankin kasvavasta painostuksesta huolimatta. Tämän vuoksi vuonna 2001 komissio antoi asetuksen, jolla yhtenäistettiin pankkikohtaiset, kotimaiset sekä ulkomaille siirtyvät maksujen hinnat. Kyseisen asetuksen jälkeen pankit aloittivat käytännön työt ympäri Eurooppaa, luodakseen yhtenäisen euromaksualueen, SEPA:n. (Suomen Pankki, 2006,a)

Kyseisen asetuksen myötä pankkien oli pakko laskea hintoja maiden välisissä maksusuorituksissa, vaikka maksut hoidettiin edelleen vanhoilla, tehottomilla maksutavoilla. Tämän vuoksi eurooppalaiset pankit perustivatkin 2002 kesäkuussa EPC:n (European Payments Council) nimisen yhteistyöelimen. Kyseisen yhteistyöelimen tarkoitus oli parantaa yhtenäistä euromaksualueetta. Suunnittelutyöhön on haettu pohjaa Euroopan Unionista (EU), sekä Islannista, Norjasta, Sveitsistä ja Liechtensteinistä. Kun nämä järjestelmät ja standardit on otettu käyttöön, voi myös muista maista päästä mukaan käyttämään euromääräisiä järjestelmiä. (Suomen Pankki, 2008,b)

EPC:ssä on mukana eurooppalaisia pankkiyhdistyksiä ja kymmeniä pankkeja. Kyseinen yhteistyöelin pyrkii tekemään yhteistyötä Euroopan komission ja Euroopan keskuspankkijärjestelmä EKPJ:n kanssa. Kyseinen yhteistyöelin toimii koko pankkisektorin yhteisenä päätöksentekuelimenä, vaikka sen päätökset eivät olekaan sitovia. Päätöksentekuelimellä on useita eri työryhmiä, mitkä toimivat erilaisten maksamisten osa-alueissa. Paljon tarvitaan vielä lisäponnisteluja ennen kuin maksujen välitys onnistuu koko euroalueella yhtä tehokkaasti kuin esim. Suomessa tällä hetkellä. (Suomen Pankki, 2008,b)

2.3 SEPA:n tavoitteet

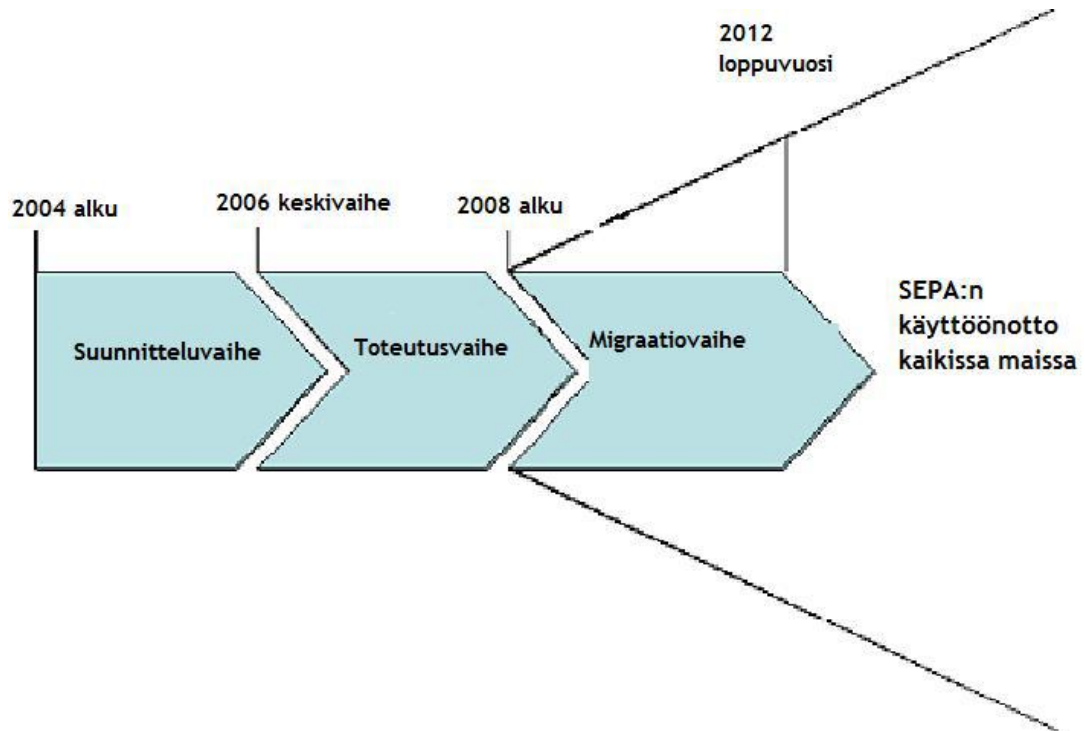
SEPA- hankkeen tavoitteena on yhdistää EU:n yhteismarkkinoiden kehittymistä ja edistää pankkikilpailua EU:n alueella luomalla uudenlainen eurooppalainen maksualue. Uudella maksualueella hyötyvät sekä yritykset että kuluttajat, palveluiden parantumisen ja

hintakilpailun myötä. Suomessa tosin hintakilpailu jää kovin pieneksi edistyneiden maksuliikennetarkaisujen myötä. Suomessa asiakashyödyt tulevatkin uusien ja nopeampien palveluratkaisujen myötä. SEPA- maksujen siirtyminen maksajalta saajalle tuo jo huomattavan hyödyn yrityksen maksuliikenteessä, kun uusi maksuliikennelaki astuu voimaan 2012. (JKN Consulting, 2008)

SEPA- hanke kattaa kaikki käteisen ohella tärkeimmät maksutavat, kuten tilisiirrot, korttimaksun ja suoraveloituksen. Tämän ohella myös monissa maissa olevien sekkiä määrää pyritään vähentämään. Sekkejä käytetään suurimmaksi osaksi kotimaan maksuissa ja niiden käyttö on myös suhteellisen kallista. Kyseisen hankkeen tarkoituksena on, että niin yksityishenkilöt kuin yrityksetkin voivat suorittaa euromääräisiä maksuja yhtä nopeasti, edullisesti ja turvallisesti euroalueella kuin kotimaassa. Jotta eri maiden standardit saadaan vastaamaan toisiaan, tarvitaan taustalle vahva infrastruktuuri, joilla voidaan yhdenmukaistaa maksujen sujutus koko euroalueella. (Suomen Pankki, 2008,b)

Eurooppa neuvoston vahvistaman strategian päätavoitteena on tehdä EU:sta vuoteen 2010 mennessä "maailman kilpailukykyisin ja dynaamisin tietoon perustuva talous, joka kykenee ylläpitämään kestävästä talouskasvusta, luomaan uusia työpaikkoja ja lisäämään sosiaalista yhteenkuuluvuutta". Yhtenäinen euromaksualue on yksi edellytyksistä, jotta voidaan saavuttaa tämä tavoite. Euroopan komission mukaan yhtenäisellä euromaksualueella saavutettaisiin vuosittain EU:ssa jopa 50-100 miljardin euron säästöt. (Suomen Pankki 2006,a)

SEPA- hankkeen migraatiovaihe käynnistyi vuonna 2008 tammikuussa ja tavoitteena on saavuttaa yhtenäinen euromaksualue vuoteen 2010 mennessä. Euroopan keskuspankki (EKP) on arvioinut kyseistä hanketta seurantaraportteissaan. Tämän vuoksi seuranta ja rooli ovatkin keskeisimmät tehtävät hankkeen luomisessa. Kuvio 1 kuvaa SEPA hankkeen aikataulua. (Suomen Pankki, 2008,b)

Kuvio 2 SEPA -hankkeen aikataulu (SEPA France, 2007)

3 Maksuliikenne Suomessa ja Euroopassa

Suomalaiset ovat hyviä käyttämään maksupalveluja. Suomalaiset pankit välittävät vuosittain n. 1,4 mrd. maksutapahtumaa. Suomen osuus maksutapahtumista on 2 % vuonna 2006, kun taas Suomen osuus EU:n väestöstä on vain 1,13 % ja EU-maiden BKT:stä 1.46 %. Tämä johtuu siitä, että suomalaiset ovat omaksuneet konekielisen maksamisen. Vuonna 2007 konekielisesti välitettiin 96 % maksuista. Kuitenkin osa tulee jatkossakin käyttämään perinteisempiä maksutapoja eikä Suomessa todennäköisesti tulla lähivuosina pääsemään kokonaisvaltaiseen konekieliseen maksamiseen. (Finanssialan keskusliitto, 2008,a)

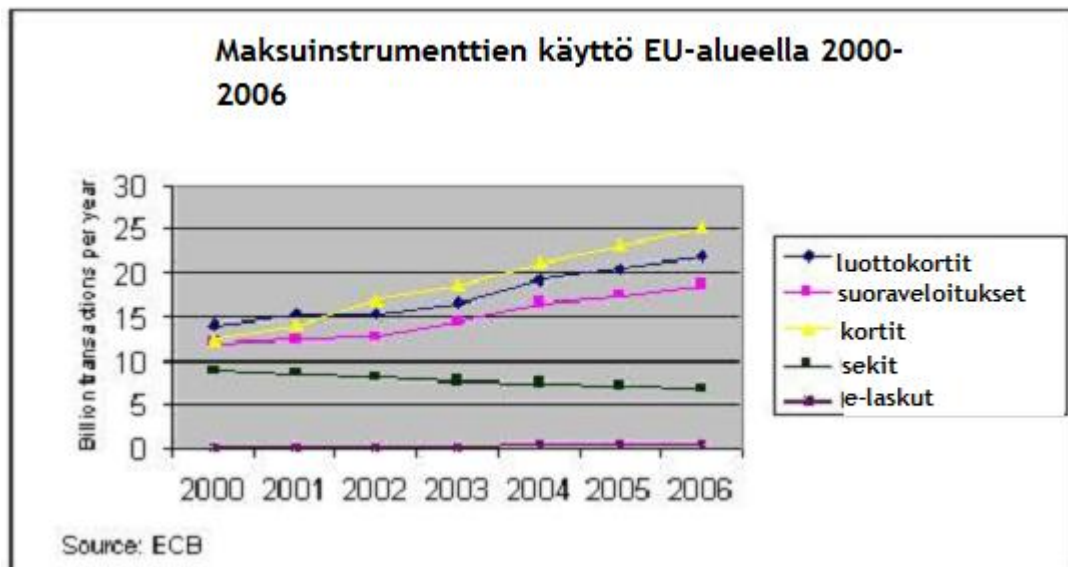
Laskujen maksamisessa yleisin maksutapa on tilisiirto. Kuitenkin suurin osa maksaa laskunsa verkkopankissa. Verkkopankkia käyttää suurin osa suomalaisesta väestöstä. Vuonna 2007 Suomessa oli käytössä 4,3, miljoonaa verkkopankkisopimusta. Kuitenkin vanhemmat ikäpolvet käyttävät edelleen perinteisempiä maksutapoja, kuten suoraveloitusta ja laskujen maksupalvelua. Verkkopankkisopimusten määrä kasvoi 11 % edelliseen vuoteen verrattuna ja siten oli yli 50 % suurempi kuin viisi vuotta aikaisemmin. 68 % suomalaisista ilmoittaa maksavansa laskunsa pääasiallisesti internetin kautta. (Finanssialan keskusliitto, 2008,a)

Tarkasteltaessa Euroopan maiden maksutapoja, huomataan maksukulttuureissa ja tavoissa suuria eroja. Näihin vaikuttavat suuresti kulttuurien erot sekä pankkien teknologia. Suomessa pankkien teknologioihin on panostettu monta vuotta ja tämä on johtanut siihen, että suomalaiset ovat omaksuneet konekielisen maksamisen. Tämä johtuu osittain myös siitä, että joissain maissa maksetaan kerran vuodessa maksut jotka maksetaan muissa maissa kuukausittain (sähkö, puhelin, aikakauslehdet). Suomalaiset maksavat asukasta kohden 125 tilisiirtoa, 153 korttimaksua ja 15 suoraveloitusta. Verrattaessa EU-maihin, Itävalta on toinen maa, joka käyttää paljon maksupalveluja. Itävaltalainen maksoi vuonna 2006 keskimäärin 109 tilisiirtoa, 35 korttimaksua ja 82 suoraveloitusta. Vähiten maksupalveluita käyttävä maa on Kreikka, jossa 2006 maksettiin keskimäärin 2,6 tilisiirtoa, 6,5 korttimaksua ja 2,5 sekkimaksua. (Finanssialan keskusliitto, 2008,a)

Suomalaiset pankit välittivät vuonna 2007 yhteensä 726 miljoonaa konekielistä tilisiirtoa. Koko Suomen maksuliikenteestä tämä on lähes puolet. Suurella maksuliikenteellä olevia maita on muun muassa Slovenia, Slovakia, Unkari, Puola sekä Latvia. Maissa, joissa käytetään edelleen paljon sekkejä, on maksuliikenteen määrä hyvin paljon pienempi. Näitä maita ovat muun muassa Portugali, Ranska, Espanja ja Englanti. Koko EU - alueella tilisiirtojen määrä on 22 mrd. kpl vuonna 2007, joista vuosittainen kasvu on ollut n. 10 %. Koko EU-maiden maksuliikenteestä tilisiirtojen määrä on 30 %. (Finanssialan keskusliitto, 2008,a)

Myös suoraveloitus on kasvattanut suosiotaan Euroopassa. Suoraveloitus oli mm. kasvanut vuonna 2007, 7 % EU-alueella, kun verrataan lukuja vuoteen 2006. Suoraveloituksen käyttö EU-maissa vaihtelee suuresti. Suomessa sitä käytetään suurin piirtein saman verran kuin Ruotsissa, kun taas Saksassa se kattaa 42 % maksuliikenteestä. Toisaalta taas Puola, Malta ja Latvia käyttävät suoraveloitusta alle 4 % maksuliikenteestä. (Finanssialan keskusliitto, 2008,a)

Suomessa sekkien käyttö on hävinnyt kuluttajien käytöstä käytännössä kokonaan. Yritysten käytössä on kuitenkin vielä maksuliikenteessä 0,1 % sekkejä. Sekkien määrä on laskenut 10 vuodessa 6,7 miljoonasta 0,6 miljoonaan. Sekkien merkitys maksuliikenteessä on vähenemässä koko EU-alueella. Kuitenkin vielä monessa maassa Euroopassa käytetään päivittäisessä maksuliikenteessä sekkejä. Vuonna 2006 Ranskassa sekkien osuus oli vielä 26 % ja Portugalissa 15 %. Kuitenkin niiden käyttö EU- maissa yleisesti vähenee 5 % vuodessa, mikä käy ilmi alla olevasta kaaviosta. (Finanssialan keskusliitto, 2008,a)

(European Central Bank 2007)

Kuvio 3 Maksuinstrumenttien käyttö EU-alueella 2000-2006

Suomalaiset luottavat elektroniseen maksamiseen, minkä todisti EU:n komission tekemä tutkimus vuonna 2003. Tutkimus osoitti kuinka paljon Suomessa tehdään elektronisia ostoksia. Selvityksen mukaan Suomi sijoittui kärkeeseen kouluarvosanalla 8,4, kun EU:n keskiarvo on 7,1. Suomessa korttimaksaminen on hyvin yleinen maksutapa. 52.3 % maksuliikenteestä vuonna 2006 oli korteilla maksettua, EU - maissa vastaava luku oli 34 %. Korteilla maksaminen lisääntyy kuitenkin Euroopassa koko ajan. Korttimaksujen maksaminen Euroopassa kasvaa 10 % vuosivauhdilla. Keskimääräinen maksusumma Euroopan alueella on 60 euroa, kun vastaava luku oli Suomessa 35 euroa. Tämä kertoo siitä, että maksukorttien käyttö ei ole vielä yleistynyt kovin paljon Euroopan alueella. Oheisesta taulukosta selviää, (Kuvio 3) että Suomessa tehdään eniten elektronisia maksu- ja rahanostotapahtumia asukasta kohden. (Finanssialan keskusliitto, 2008,a. Suomen pankkiyhdistys, 2004)

Pankkien liikkeelle laskemien maksukorttien määrä Suomessa vuonna 2006 oli 1,63 per henkilö. Korttien liikkeellelaskussa painopiste on ollut yhdistelmäkorkeissa, jossa yhdistetään pankki ja luottokortti. Suurimmat EU-alueen maksukorttimäärät löytyvät Englannista (maksukortit 2,36 per henkilö) kun taas alhaisimmat löytyvät Tshekistä (0,8 per henkilö). Näistä korteista suurin osa on Visa- Electroneita, Pankki - Visa yhdistelmäkorotteja sekä Pankki - Mastercard yhdistelmäkorotteja. (Finanssialan keskusliitto, 2008,a)

Asiakkailla jaettavien korttien ominaisuuksissa tapahtuvat muutokset ovat merkki korotteihin tulevasta suuremmasta rakennemuutoksesta. Rakennemuutokset tarkoittavat muun muassa

modeemeja, tilin katteentarkistavia sirupäätteitä ja kansainvälisesti toimivia kortteja, jotka tarjoavat muun muassa joustavaa maksuaikaa. Tämän myötä ominaisuuksiltaan suppeammat kortit, kuten automaattikortit sekä kotimaiset pankkikortit vähenevät markkinoilta.

(Finanssialan keskusliitto 2008, a)

Elektroniset maksuliikennetapahtumat vuonna 2001

Maa	Tilisiirrot	Suoraveloitus	Kortti-ostokset	Käteisnostot- automaateilta	Muut	Yhteensä
Alankomaat	74	54	62	28	2	220
Belgia	73	17	51	22	6	169
Englanti	32	36	71	37	ei ilm.	176
Espanja	9	29	15	17	0	70
Irlanti	10	13	30	36	ei ilm.	89
Italia	18	11	17	10	0	56
Itävalta	66	34	17	13	1	131
Kreikka	1	1	5	15	ei ilm.	22
Luxemburg	28	8	63	14	3	116
Portugali	4	12	55	35	0	106
Ranska	36	34	60	19	0	149
Ruotsi	78	11	45	38	0	172
Saksa	85	62	19	19	0	185
Suomi	97	9	76	48	0	230
Tanska	39	26	87	ei ilmoitettu	2	154
EU keskim.	42	35	38	22	1	138
Euroalue	44	34	31	19	1	129

Taulukko 1 Elektroniset maksuliikennetapahtumat vuonna 2001

3.1 Maksuliikenne ulkomaille

Pankkien välillä on tällä hetkellä menossa kansainvälisen maksuliikenteen automatisointi. Kuitenkin automatisointi on edistynyt hitaasti kansainvälisesti, toisin kuin Suomessa. Tämä johtuu toisistaan poikkeavista kansallisista järjestelmistä, sekä osittain myös lainsäädännöistä.

Vuonna 1977 Suomalaiset pankit perustivat 239 pankin kanssa kansainvälisten rahalaitosten tietojensiirtoa varten SWIFTin. SWIFT onkin tämän vuoksi ollut keskeinen vaikuttaja kansainväliseen pankkitoimintaan liittyen muun muassa käytäntöjen kehittämisessä ja automaatioasteen nostamisessa. SWIFT- verkko on ja sanomastandardit ovat myös suuressa käytössä muissa kansainvälisissä maksujenvälitysjärjestelmissä. Niitä käyttää muun muassa EBA, joka on vuonna 1985 perustettu yhdistys (Euro Banking Association). EBA:a oli perustamassa muun muassa Euroopan investointipankki ja EU:n komissio. EBA vaikuttaa suuressa määrin Euroopan maksuliikenteeseen, koska merkittävä määrä yli 50 000 euron maksuista välitetään sen järjestelmien kautta.

Käsiteltäessä pankkien sekä yksityisten henkilöiden maksuliikennettä ulkomaille, tulee kyseinen liikenne tapahtua aina eri maiden välillä joko lähettävän tai vastaanottavan tai kolmannen maan vapaasti vaihdettavana valuuttana. Tällöin kansainvälinen pankkiverkosto välittää maksun joko SWIFT - sanomina tietoliikenneverkostossa tai sekkeinä postitse, tosin sekkeinä lähetettävä maksuliikenne on kovaa vauhtia vähenemään päin. (Suomen pankkiyhdistys 2004, 21)

Maksuja lähetettäessä sovitaan kauppakumppanien välillä mitä maksutapaa missäkin tapauksessa käytetään. Kansainvälisessä maksuliikenteessä käytettävissä on pääsääntöisesti neljä maksutapaa: maksumääräys, sekki, perittävä ja remburssi. Jokaisella maksutavalla voidaan välittää joko maan, vastaanottajan maan tai minkä tahansa kolmannen maan vapaasti vaihdettavia valuuttoja. Kyseisistä maksutavoista yleisin on maksumääräys. Se perustuu toimeksiantoon, joka on lähettäjän pankin kirjeenvaihtajapankilleen antama peruuttamaton määräys maksaa rahamäärä tai siirtää ko. määräys toiseen maksuun hyväksyttäväksi. Kansainvälinen maksumääräys on verrattavissa kotimaiseen tilisiirtoon. (Kontkanen 2009, 214)

3.1.1 Maksumääräys

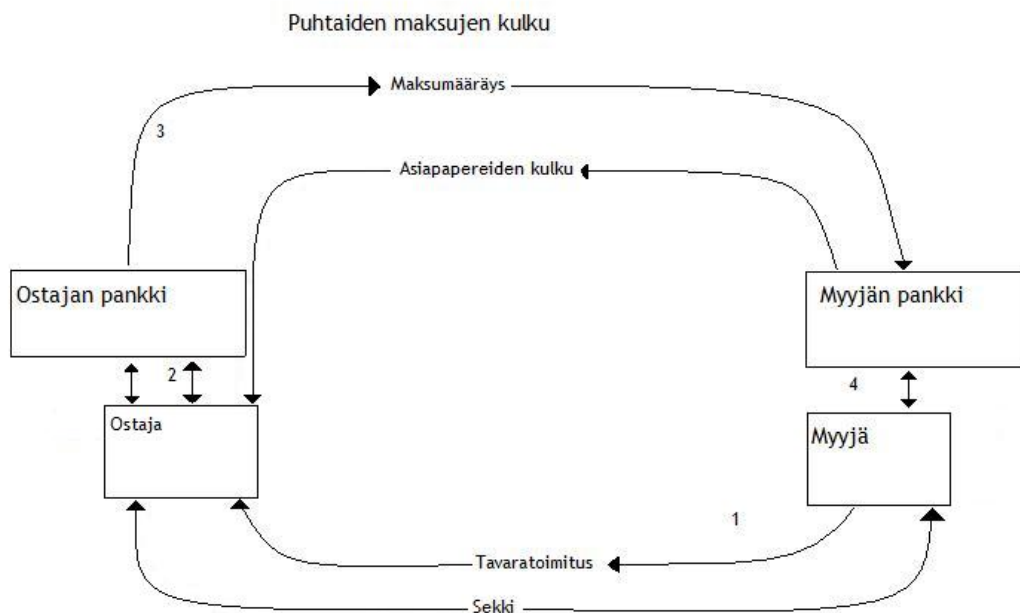
Toimeksiannot annetaan pankkien välillä erilaisin tiedonsiirto menetelmin. SWIFT- sanoma on yleisin, mutta joissain maissa käytetään edelleen kirjeitä, missä ei ole SWIFT- yhteyttä. Kussakin maassa toimiva clearing-järjestelmä määrittelee mihin aikaan maksun on oltava perillä, jotta se voidaan käsitellä arvopäivän aikana. Tämä johtuu siitä, että kansainvälisessä valuuttakaupassa osapuolet saavat ostamansa valuutat ja luovuttavat myyvänsä valuutat kahden pankkipäivän kuluttua valuuttakaupan tekohetkestä.

Maksumääräykset välittyvät yleensä lähtevällä tai saapuvalla maksumääräyksellä. Lähtevällä maksumääräyksellä suomalainen maksaja antaa erillisen toimeksiantomakkeen pankille. Tämän myötä lähettäjän pankki lähettää maksumääräyksen saamansa toimeksiannon mukaisesti tai viimeistään kolmen pankkipäivän kuluttua toimeksiannon jättämisestä. Lähettäjän pankki vastaa myös siitä, että maksumääräys on vastaanotettu kirjeenvaihtajapankissa. Kuviossa 2, käy ilmi puhtaan maksun kulku.

Saapuvassa maksumääräyksessä suomen kansalainen tai suomalainen yritys saavat saapuvat ulkomaan maksut pankin välityksellä. Tällöin suomalaisen pankin kirjeenvaihtajapankilta vastaanotettu maksumääräys hyvitetään maksunsaajan euro- tai valuuttatilille toimeksiannon mukaisesti mahdollisimman pian, tai viimeistään kolmantena pankkipäivänä. Mikäli maksaja ei ole maksanut myös maksunsaajan pankin kuluja, maksunsaajan pankki voi vähentää maksettavasta määrästä kulut, tai veloittaa erikseen maksunsaajan tililtä olemassa olevan palveluhinnaston mukaiset maksut ja palkkiot. Kuitenkin uusi maksupalveludirektiivi tulee

muuttamaan aikatauluja ja palkkioiden veloittamiskäytäntöjä. Uuden direktiivin mukaisesti maksuja ja palkkioita ei saa automaattisesti vähentää saapuvasta maksusta, vaan mahdolliset maksut tulee veloittaa erikseen.

Euroopan komission tuoman maksupalveludirektiivin (2007) myötä maksujen välitysajat tulevat muuttumaan EU- ja ETA- maiden välisessä maksuliikenteessä. Kyseinen maksupalveludirektiivi astuu voimaan 1.11.2009, jonka myötä maksujen välitysajat lyhenevät. EU-maksu ja euomaksu ovat maksumääräyksiä, joita käytetään EU- ja ETA - maiden maksuliikenteessä. Kyseinen maksumääräys lähetetään euroissa ja se voidaan ohjata vastaanottajan maan kotimaiseen järjestelmään. Hintatasoltaan EU-maksu vastaa kunkin maan kotimaanmaksujen hinnoitteluja. (Kontkanen 2009, 214-215)

Kuvio 4 Puhtaiden maksujen kulku

3.1.2 Pikamääräys

Maksumääräys joka on kiireellinen, voidaan tarvittaessa lähettää pikamääräyksenä. Tällöin maksajan pankki käsittelee pikamääräyksen nopeammin kuin tavallisen maksumääräyksen. SWIFT -verkostossa pikamääräys ohittaa normaalit maksut ja saa täten etuaseman maksujen käsittelyssä ja täten on myös perillä noin päivää aikaisemmin. Nopeutensa takia pikamääräyksen palvelumaksu on korkeampi kuin tavallisen maksumääräyksen. (Kontkanen 2009, 219)

3.1.3 Ulkomaan sekki

Mikäli ei ole mahdollista käyttää pankkiyhteyttä tai halutaan käyttää muuta aineistoa, käytetään usein maksumääräyksenä pankin asettamaa valuutta tai euro-sekkiä. Sekkien käyttö on vähentynyt, koska maksumääräys on nopeampi, edullisempi sekä varmempi maksutapa. Asetettaessa sekkiä, ostaja tekee kirjallisen maksumääräyksen jonka mukaan pankki asettaa sekin. Sekin on tällöin oltava maksulain mukainen ja asetettu pankin tai kirjeenvaihtajapankin maksettavaksi.

Perinteisten sekkiä ohella on myös syntynyt uusia maksutuotteita vanhojen rinnalle. Eräänlainen parannettu versio sekistä on SWIFT-sekki. Lähettäjäpankin kannalta se on maksumääräys, jonka mukaan vastaanottava kirjeenvaihtajapankki asettaa sekin ja postittaa sen maksun saajalle. SWIFT-sekki on luonnollisesti tavallista sekkiä nopeampi ja turvallisempi, koska sen postitusmatka on lyhyempi. SWIFT-sekki soveltuu myös käytettäväksi mm. aina kun saajan lähiosoite on tiedossa, mutta tilinumero puuttuu. (Kontkanen 2009, 219)

4 SEPA:n infrastruktuuri ja standardit

Jotta SEPA:n kokoinen hanke voitaisiin toteuttaa, täytyy luoda yhtenäiset standardit ja infrastruktuurit. Standardeihin on luotu yhtenäiset tunnisteet, jotta maksut voivat mennä perille maasta riippumatta. Maksuliikenteeseen tarvitaan myös Euroopan laajuinen selvityskeskus jotta maksujenvälitys toimisi koko Euroopan alueella. Kyseistä selvityskeskusta kutsutaan nimellä "Pan - European Automated Clearing House, PEACH".

Suomessa asia on ratkaistu kehittämällä EBA:n STEP2-järjestelmä, jolla pystytään täyttämään selvityskeskuksen tarve maksuliikenteen standardeista. Kyseisellä järjestelmällä pystytään varmistamaan maksujen perillemeno koko SEPA -alueella. Uusi järjestelmä tulee korvaamaan vanhat selvitys - ja katteensiirtoratkaisut, joita tähän mennessä Suomessa on käytetty. Uuden järjestelmän käyttöönottopäivä päätetään, kunhan uusien ratkaisujen toiminta on varmistettu. SEPA -tilisiirron ja suoraveloitusten yhteydessä tullaan ottamaan käyttöön myös uudet UNIFI (ISO 20022) XML - pohjaiset sanomastandardit, jotka ISO on julkaissut 2006 kesällä verkkosivuillaan. Nämä uudet XML -pohjaiset standardit otetaan käyttöön myös yritysasiakkaiden ja pankin välisissä yhteyksissä tilisiirto ja suoraveloitusten osalta. Nämä tulevat siirtymäkauden jälkeen myös korvaamaan aikaisemmin käytössä olleet standardit. (Kontkanen 2009, 203-204)

4.1 Maksupalveludirektiivi

Maksupalveludirektiivillä (Payments Services Directive PSD) pyritään parantamaan maksuliikenne markkinoita ja parantamaan niillä olevaa kilpailua. Direktiivi tuo yleensä etuja kuluttajille koti -ja ulkomaanmaksuissa, kyseisen direktiivin on tarkoitus astua voimaan 1.11.2009. Kyseinen laki hyväksyttiin Euroopan unionissa vuoden 2007 lopulla. Direktiivi liittyy olennaisesti SEPA:n ja sen muodostamiseen. Kyseisen lain mukaan maksupalveluita voidaan tarjota luottolaitosten lisäksi myös "luottolaitokset". Direktiivissä säädetään muun muassa tiedoista joita voidaan antaa maksupalveluista sekä siitä mitä oikeuksia ja velvollisuuksia maksupalvelujen käyttäjillä ja tarjoajilla on.

Maksupalveludirektiivin soveltamisala kattaa maksupalvelut, joissa suoritetaan maksuja toisen toimijan puolesta ja joissa ainakin yksi maksupalvelun tarjoaja on sijoittunut Euroopan unionin alueelle. Laki soveltuu rajat ylittäviin maksuihin sekä kansallisiin maksupalveluihin. Koska direktiivi on niin laaja-alainen, sisältää se tarkat säännökset tietojen antamisesta maksutapahtumien yhteydessä, kuitenkin sen soveltamisala ei ole sidottuna eurovaluuttaan. Direktiivissä säädetään muun muassa kortinhaltijan ja myöntäjän vastuuta tilanteissa, joissa korttia on käytetty oikeudettomasti, toisin sanoen direktiivissä säädetään mihin päättyy kortin myöntäjän vastuu ja missä kortin haltijan alkaa. (Kontkanen, 2009 37-38. Nordeja Pankki 2009)

4.2 IBAN JA BIC-koodi

IBAN-koodi (International Bank Account Number) on kansainvälinen tilinumero, jonka käyttäminen on ollut pakollista EU- ja ETA alueella kulkevissa maksuissa 1.1.2007 alkaen. Myös monet muut Euroopan alueen maat ovat ottaneet IBAN - koodin käyttöön. IBAN-numeron pituus vaihtelee maittain. Esim. Suomessa se on 18 merkkiä pitkä ja alkaa FI - merkinnällä, Espanjassa taas IBAN on 24 merkkiä pitkä.

BIC- koodi (SWIFT- osoite) on pankin osoite, jonka avulla pankki tunnistetaan. BIC/SWIFT - koodin pituus on joko 8, tai 11 merkkiä. BIC - koodin ensimmäiset 6 merkkiä on aina kirjaimia ja loput kirjaimia, tai numeroita. Alla esimerkkejä suomalaisten pankkien BIC- koodeista. (Sampo Pankki Intra 2009)

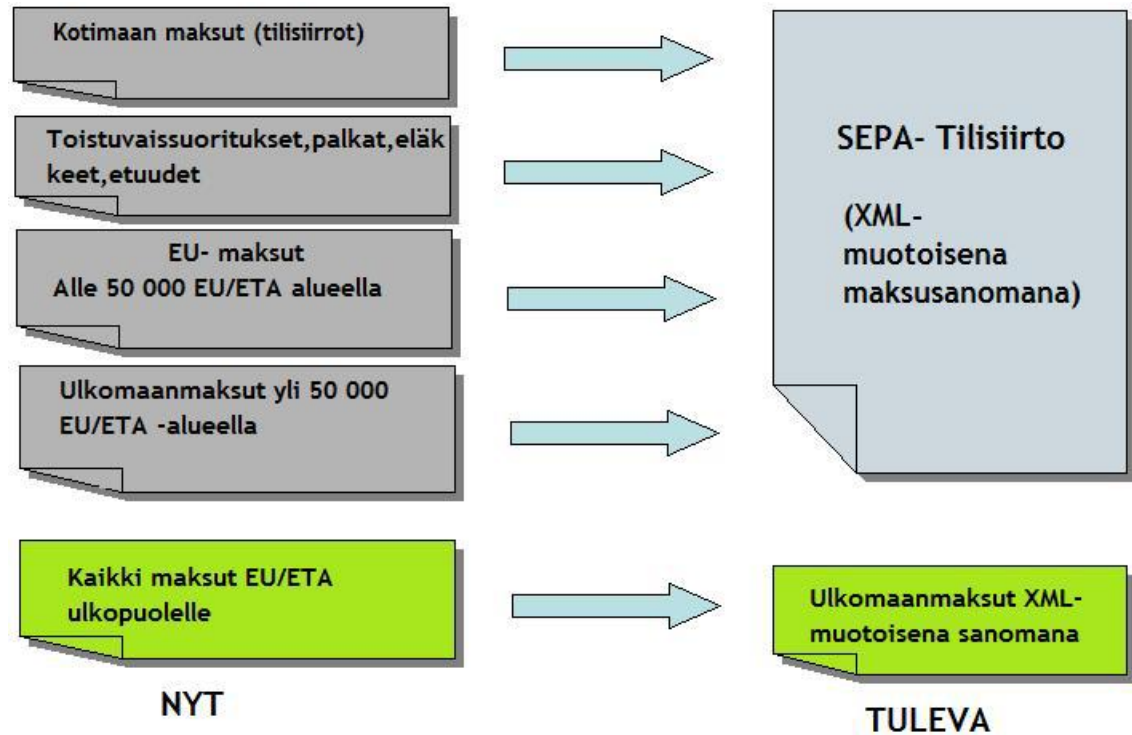
- DABAFIHH - Sampo Pankki
- NDEAFIHH - Nordea
- OKOYFIHH - OP- Ryhmä
- HELSFIHH - Aktia

- AABAFI22 - Ålandsbanken
- HANDFIHH - Handelsbanken
- TAPIFI22 - Tapiola Pankki
- SBANFIHH - S-pankki

4.3 SEPA - tilisiirto

SEPA- tilisiirto otettiin käyttöön jo tammikuussa 2008. SEPA -tilisiirto suunniteltiin Eurooppalaisten pankkien käyttöön minkä takia siinä ei ole huomioitu eri kansallisia tarpeita. Yhtenäisillä eurooppalaisilla tilisiirroilla voi maksaa kaikkialla Euroopassa. Asiakkaan tunnistetietoina käytetään kansainvälistä 20 numeroista, IBAN- tilinumeroa. IBAN tilinumero tulee vastaisuudessa korvaamaan kokonaan perinteisen Suomalaisen tilinumeron. Pankin tunnistetietona käytetään BIC pankkitunnistetta, joka kohdistaa maksun oikeaan pankkiin. Suomessa, yritysasiakkaat ovatkin jo tottuneet käyttämään palveluita jotka tukevat taloushallintoa ja ovat konekielisiä palveluita. Kuvio 4 osoittaa SEPA - tilisiirtojen yksinkertaistamista. Suomessa on kehitetty lisäpalveluita koskien SEPA - tilisiirtoa. Ehdotuksina lisäpalveluihin oli mm. että SEPA - tilisiirtolomakkeissa välittyvät skandinaaviset kirjaimet, sekä kotimainen viite ja maksupäivä. Suomi on tehnyt myös ehdotuksen, että SEPA - tilisiirroissa kansainvälinen viite tulisi sisältämään 21+ 2 tarkistenumeroa. Tällöin SEPA - tilisiirtojen viitteet olisivat aina samanpituisia, joten laskujen ja tilisiirtojen perille menoa olisi helpompi seurata. (Tieke, 2008)

Pankit siirtyvät käyttämään XML - pohjaisia maksustandardeja maksuliikenteessään kun siirrytään yhtenäiseen euromaksualueeseen. Maksustandardien käyttö koskee pankkien välistä maksuliikennettä, kuin myös pankkien ja yritysasiakkaiden välistä maksuliikennettä. Nämä maksustandardit otetaan käyttöön jokaisen pankin oman aikataulun mukaan. Kyseisten maksustandardien käyttöönotto tulee vaikuttamaan yritysasiakkaiden maksujärjestelmiin. Myös maksujärjestelmien käyttöönottoista yritysasiakkaiden tulee sopia erikseen oman pankin kanssa. Suurin osa pankkien suurasiakkaista on ottanut maksujärjestelmien muutoksen käyttöön jo 2008 vuoden lopulla. Vanhoista standardeista luovutaan 2010 lopulla. (Kontkanen 2009, 204. Finanssialan keskusliitto 2008, b)

Kuvio 5 SEPA tilisiirrot vs. nykyiset tilisiirrot

4.4 SEPA- suoraveloitus

SEPA - suoraveloitus otetaan käyttöön todennäköisimmin vuoden 2009 lopulla. SEPA-suoraveloituksen käyttöönotto edellyttää kuitenkin yhtenäisen lainsäädännön olemassaoloa koko SEPA - alueella. Maksupalveludirektiivi, joka otetaan käyttöön vuoden 2009 lopulla yhtenäistää lainsäädännön siten, että edellytykset SEPA- suoraveloitukselle varmistuvat.

SEPA suoraveloitus (SEPA Core Direct Debit) on pääasiallisesti tarkoitettu yritysten ja yksityishenkilöiden välisiin laskuihin ja maksuihin. SEPA- suoraveloituksessa maksaja tekee sopimuksen yrityksen kanssa. Suoraveloitustiedot siirtyvät tällöin suoraan yrityksen pankkiin ja sieltä edelleen maksajan pankkiin. Maksajan pankilla ei kuitenkaan ole oikeutta tarkistaa tai säilyttää valtakirjan tietoja. Maksaja voi myös antaa valtuutuksen kertaluontoiseen suoraveloitukseen. SEPA- suoraveloitus ei ole valtuutettunakaan lopullinen, vaan maksajalla on oikeus 8 viikon ajan suoraveloituksen peruutukseen. Valtuuttamattomia tapahtumia maksajalla on oikeus vaatia jopa 13 kuukauden ajan.

SEPA suoraveloituksessa, jossa laskuttajan ja maksajana on yritys, puhutaan SEPA B2B Direct Debitistä. B2b Suoraveloitussmallissa on maksajana, että laskuttajan aina yritys. B2B suoraveloitus eroaa normaalista suoraveloituksesta myös siten, että maksajalla ei ole oikeutta

maksun palautukseen, mutta toisaalta maksajan pankin velvollisuudet ovat tällöin suuremmat. Maksajan pankin on muun muassa saatava vahvistus maksajalta valtakirjatietojen oikeellisuudelta ennen maksajan tiliveloitusta. Maksajan pankin on myös ehdoissaan velvoitettava maksajaa antamaan pankilleen valtakirjat ja muutokset niin, että maksaja voi päivittää rekisterinsä ja hylätä mahdolliset veloituspyynnöt jotka eivät ole valtakirjan mukaisia.

SEPA- suoraveloitus eroaa nykyisestä suoraveloitussmallista merkittävästi. Siihen liittyy merkittävä määrä riskejä ja lisäkustannuksia verrattuna muihin kehittyneihin maksutapoihin. Suomalaiset pankit uskovat, että SEPA- suoraveloituksen tulee korvaamaan e-laskupalvelu jossa maksajan on mahdollista sopia pankkinsa kanssa laskuttajakohtaisesti e-laskujen maksamisesta. Suomalaiset pankit tarjoavatkin SEPA- suoraveloitusta maksaja- asiakkailleen heti kun lainsäädäntö mahdollistaa sen. Laskuttaja- asiakkailleen suoraveloituksen tarjoamisesta kukin pankki tulee kuitenkin päättämään itsenäisesti. (Kontkanen 2009, 205. Sampo Pankki 2009)

4.5 E-lasku

E-laskua on Suomessa nopeasti kasvava sähköinen palvelu, jota suositellaan käytettäväksi laskujen maksuissa. Tämän takia suomalaiset pankit suosittelivatkin suoraveloituksen korvaamista nykyaikaisella e- laskulla. Maksajan kannalta e- lasku on käytännöllinen ja helppo maksutapa mikäli maksajalla on käytössä verkkopankki. E- laskussa maksajan lasku tulee suoraan verkkopankkiin, sen sijaan että lasku tulisi postitse. Mikäli maksaja haluaa maksaa laskunsa automaattisesti, tulee tällöin maksajan sopia pankin kanssa laskuttajakohtaisesti keiden laskut pankki maksaa automaattisesti eräpäivään mennessä.

Mikäli yritykset haluavat käyttöönsä e- laskun, tulee tällöin käyttöön Finvoice - maksustandardi. Finvoice - maksustandardi on suomalaisten pankkien yhdessä kehittämä maksustandardi vastaanottaa ja lähettää e-laskuja, joilla voi korvata paperisen laskun. Tällöin verkkolasku toimitetaan saajalle pankkien kautta kuten laskutkin. Finvoice - maksustandardi on tarkoitettu kaiken kokoisille yrityksille. (Finanssialan keskusliitto 2009,c)

4.6 Toistuvaissuoritukset

Toistuvaissuorituksilla tarkoitetaan palkkoja, niihin rinnastettavia eläkkeitä, sosiaaliavustuksia ja muita toistuvia maksuja, jotka lähetetään aina tiettyyn aikaan kuukaudesta. Toistuvaissuoritukset tulevat myös korvautumaan SEPA- tilisiirrolla.

4.7 SEPA- maksukortit

Euroopan maksuneuvosto on säätänyt, että niin kuin SEPA- maksujen, suoraveloitusten, ja e-laskujen tulee SEPA- maksukorttienkin olla sellaisia, että niitä voi käyttää maksamiseen samankaltaisesti kaikkialla SEPA- alueella. Samalla tavalla niiden tulee olla sellaisia, että kaupat voivat ottaa niitä vastaan. Jotta kaupat voivat ottaa SEPA- kortteja vastaan, tulee tarvitsevat ne SEPA- yhteensopivat maksupäätteet.

SEPA- yhteensopivat maksukortit tunnetaan arkikielessä enemmänkin nimellä Debit/Credit - kortit. Näissä korteissa Credit- sana viittaa kortin luotto- tai maksuaikaominaisuuteen, kun taas Debit - sana viittaa kortin pankkitiliin.

Kaikissa SEPA - yhteensopivissa korteissa on ns. EMV2 - siru, jolloin maksut suoritetaan siruominaisuuksia käyttäen. Perinteiseen magneettijuovaan verrattaessa, kortin siru on maksamisessa huomattavasti turvallisempi. Asiakkaalle näkyvin muutos maksutilanteessa on sirun tuoma ero. Aikaisemmin maksutilanteessa allekirjoitettiin kuitti, kun taas sirukortin myötä maksupäätteeseen näppäillään oma henkilökohtainen tunnusluku.

SEPA- korttiohjelmistot perustuvat EMV- maksustandardiin. Kyseinen standardi koskee sekä maksupäätteitä, että kortteja. Tarkoituksena on, että korttien vastaanottaminen kaupassa koskee koko SEPA - aluetta ja se perustuisi kattavasti sirukorttipohjaiseen maksamiseen. Yhdenmukaistaminen ja standardointi mahdollistavat kaupalle euroalueella entistä tehokkaammat ja laajemmat korttimaksujen hyväksymiset maksuvälineinä. Magneettijuovamaksaminen onkin SEPA- korttien myötä vähentynyt huomattavasti ja tätä myöden SEPA- kortit korvaavat hiljalleen perinteisemmät magneettijuovakortit. (Kontkanen 2009, 205. Nordea Pankki, 2009,b)

4.8 EU - maksu

EU - maksu on Euroopan alueella suoritettava maksu, mikä suoritetaan kotimaan maksun hinnoin. EU - maksu voi olla enintään 50 000 euroa ja ne tehdään kahden eurotilin välillä EU - maasta toiseen. EU - maksu sisältää muun muassa molempien, sekä saajan että maksajan IBAN ja BIC/SWIFT - koodin. EU- maksussa molemmat, maksaja ja saaja vastaavat omien pankkiensa palvelumaksuista. EU - maksu käsitellään saajan pankissa ja ohjataan oikean IBAN-tilinumeron sisältävälle tilille. Mikäli maksajan ilmoittamat tiedot ovat virheellisiä tai puutteellisia, voi pankki tehdä lisätiedustelua maksun suhteen, mistä veloitetaan maksajaa.

EU - maksua ei sovelleta EU:n ulkopuolisiin maihin. Maksut eivät myöskään koske maksuja jotka eivät täytä alla olevia kriteereitä, vaan niistä veloitetaan normaali ulkomaanmaksun hinta.

- Maksun suuruus enintään 50 000 €
- Saajan tilinumero ilmoitettu IBAN - muodossa
- Saajan BIC/SWIFT - koodi ilmoitettu
- Maksaja ja saaja maksavat omat kulunsa
- Kyse on EU - maasta ja maksu on euromääräinen

(Euroopan komissio, 2008. Sampo Pankki, 2008.)

4.9 TARGET ja TARGET2 arvopaperien toimitusjärjestelmät

TARGET on vuonna 1999 perustettu järjestelmä, joka yhdistää 16 kansallista RTGS-järjestelmää sekä Euroopan keskuspankin maksujärjestelmän. RTGS- tulee sanoista Real Time Gross-settlement System. Euroopan keskuspankin lisäksi TARGET-järjestelmässä on mukana Iso-Britannian, Tanskan, Puolan ja Ruotsin keskuspankit.

”TARGET (Trans European Automated Real-time Express Transfer system eli Euroopan laajuinen automatisoitu reaaliaikainen bruttomaksujärjestelmä) on eurojärjestelmän ylläpitämä maksujärjestelmä, joka hoitaa maksuja reaaliaikaisesti keskuspankkirahassa” (Suomen pankki, 2008) Muun muassa Suomen pankkijärjestelmä on osana tätä kokonaisuutta. Suomen Pankin pankkijärjestelmä on nimeltään BoF- RTGS, mikä muodostuu sanoista Bank of Finland Real Time Gross-settlement System. TARGET eurojärjestelmä tarjoaa rajoittamatonta päivän tasalla olevaa likviditeettiä joka on korotonta. Järjestelmän ansiosta maksut pystytään maksamaan nopeasti ja sujuvasti. (Suomen pankki, 2008,c)

Vuonna 2003 aloitettiin uuden TARGET 2:en suunnittelu. TARGET 2 järjestelmässä käytetään samaa laitealustaa kuin TARGET:sa, mutta se vastaa palveluiltaan paremmin käyttäjien vaatimuksia. TARGET 2:ssa paikalliset keskuspankit vastaavat samalla tavalla tili ja suurten euromääräisten maksujen reaaliaikaiseen suorittamiseen keskuspankkien välisellä rahalla. (Suomen pankki, 2007,d)

4.10 ISO20022 Xml- standardi

SEPA - tilisiirto perustuu UNIFI ISO 20022 standardiin. ISO 20022 standardi on uusi maksustandardi, joka tulee käyttöön kaikissa maksutilanteissa. XML- sanomastandardiin liittyy oleellisesti myös C2B - Customer to Bank maksusanoma. Kyseinen maksusanoma tulee korvaamaan nykyisin käytössä olevat maksusanomat ja täten mahdollistaa SEPA- tilisiirrot ja uuden suoraveloituksen. C2B standardi on pakollinen pankeille ja se perustuu XML-

standardiin. Suositeltavaa on myös, että XML-maksusanomaa käytetään yritysten ja pankin välisessä yhteydessä.

XML kielenä on metakieli, eli "standardikieli". Tällöin siihen voidaan säilöä minkälaista tietoa tahansa. XML:n tieto koostuu tekstimuotoisesta informaatiosta, tällöin se perustuu merkintäsymboleihin ja niiden ominaisuuksiin. XML-standardin etuna on sen sitomattomuus järjestelmiin. XML:n avulla dataa voidaan vaihtaa eri sovellusten kesken, jolloin se pystyy tukemaan myös eri kirjoitusjärjestelmiä ja symboleja. (Räsänen, 2008, 23)

4.11 PATU ja Web Services

PATU on pankkien asiakasyhteyksien tietoturva. Kun käytetään sähköisiä pankkipalveluita, tulee yhteyden molempien osapuolten todentaa toisensa varmimmalla tavalla, jotta voidaan säilyttää aineistoerien tiedot ja muuttumattomuus tiedonsiirron aikana. PATU muodostuu kahdesta eri turvatasosta. PATU 1:sen avulla asiakas ja pankki todentavat toisensa, toisin sanoen selvittävät toistensa oikeellisuuden, kun taas PATU 2:en avulla suojataan aineisto eli varmistetaan sen muuttumattomuus. PATU tietoturva on pakollinen kaikille jotka käyttävät eräsiirtoa, tämän myötä kaikille eräsiirron käyttäjille PATU tulee pakolliseksi. Eräsiirrolla tarkoitetaan saapuvan ja lähtevän erämuotoisen maksuliikenneaineiston tiedonsiirtokanavaa. Yhteys muodostetaan joko pankin, tai ulkopuolisen palveluntarjoajan ohjelmistotalon tarjoamalla ohjelmalla. Jotkin suuret yritykset rakentavat oman palveluohjelman. (e-finland, 2003, Sampo Pankki, 2009,a)

Tällä hetkellä pankit suosittelivatkin nykyisen eräsiirron (FTP) ja turvamenettelyn (PATU) korvaamista uusilla kansainvälisillä Web Services ja PKI (Public Key Infrastructure)-standardeilla, kun siirrytään uusiin SEPA-aineistojen käyttöön. Web Services perustuu maailmalla käytettyihin tunnetuimpiin standardeihin, minkä ansiosta tietoliikenne tapahtuukin aina SSL- salatun yhteyden sisällä, joten tämän ansiosta erillistä salausta ei tarvita. Web Services mahdollistaa osapuolten tunnistamisen sähköisesti sekä aineistojen suojaamisen standardien mukaisesti. Web Services on tarkoitettu ISO 20022 standardien ja siihen perustuvien aineistojen välitykseen. Web Services kattaa myös Suomen ja Ruotsin välisten maksuaineliikenneaineistojen välittämisen. Web Services on tarkoitettu ainoastaan XML-standardin alla olevien maksujen välitykseen. (Nordea, 2009,d)

PKI (Public Key Infrastructure) on julkisen avaimen järjestelmä, jota käytettäessä pystytään suojaamaan tieto avoimissa tietoverkoissa. Salauksen lisäksi tarvittavat avaimet luo järjestelmän joka ylläpitää myös avainhakemistoja ja sulkulistoja. PKI vastaa periaatteessa sähköistä henkilöllisyystodistusta. (Wikipedia, 2009)

5 Sampo Pankki Oyj

Sampo Pankki on osa Danske Bank konsernia, jonka markkina- alueeseen kuuluvat Suomi, Tanska, Pohjois-Irlanti, Irlanti, Viro, Latvia ja Liettua. Yhtiöllä on myös toimintaa Isossa Britanniassa, Venäjällä, Puolassa, Luxemburgissa ja Saksassa. Danske Bank palvelee 5 miljoonaa asiakasta ja se työllistää 24 000 työntekijää. Danske Bankin konttoriverkostossa on konttoreita 9 maassa 900 kappaletta.

Suomessa Sampo Pankilla on noin 1.1 miljoonaa asiakasta, joista 100 000 on yritys ja eri yhteisö asiakkaita. Konttoreita Sampo Pankilla on 121 ja palvelupisteitä 7. Sampo Pankki on erikoistunut perinteisten pankkituotteiden, kuten asuntolainauksen lisäksi erikoistunut säästämiseen ja sijoittamiseen. Sampo Pankki tunnetaan modernista ja erilaisesta imagostaan. Se on myös ollut edelläkävijänä verkkopankkipalveluiden tarjonnassa. Tämä näkyy muun muassa siinä, että 98 prosenttia päivittäisistä tapahtumista tapahtuu verkkopankin välityksellä.

6 Sampo Pankin historia

Sampo Pankin historia alkaa vuodesta 1887, jolloin perustettiin valtion Postisäästöpankki. Postipankki toimi samassa konttorissa Postin kanssa. Kyseisen pankin missiona oli edistää säästämistä. Postipankin toiminta oli hyvin vaatimatonta aluksi sen aikaisten lainsäädäntöjen takia. Toiminta alkoi kuitenkin laajentua, kun pankki otti pankkisiirron käyttöön talvisodan alkaessa 1940- luvun alussa. 1970 - luvulla nimi muuttui Postipankiksi ja vuonna 1988 nimi muuttui Postipankki Oy:ksi.

1990 - luvulla julkiseksi osakeyhtiöksi muuttunut Postipankki Oyj ja Suomen Vientiluotto Oyj yhdistyivät Leonia Oyj:ksi. 2001 vuonna valtion omistama Leonia yhdistyi vakuutus konserni Sampoon, mikä muutti valtion omistusprosentin alle 50 prosenttiin. Tällöin yhteistyö postin kanssa päättyi, ja nimi muuttui Sampo Pankki Oyj:ksi. Saman vuonna Mandatum - pankki yhdistyi Sampo Pankkiin. Mandatum pankki oli aloittanut toimintansa 1998 Interbank osakepankin ja Mandatum & Co:n fuusiosta. Interbank oli perustettu vuonna 1988 ja Mandatum & Co. vuonna 1992. Mandatum - pankki tarjosi muun muassa yksityishenkilöiden varainhoitopalveluja. Yhdistymisen jälkeen Sampo Pankki erikoistui säästämiseen ja sijoittamiseen.

Helmikuussa 2007 Tanskalainen Danske Bank ilmoitti ostavansa Sampo Pankin Sampo Oyj:ltä 4,05 miljardilla eurolla. Kaupassa yhdistyivät Danske Bank - konserniin kaikki Sampo Pankki Oyj:hin liittyvät elimet, kuten sen tytäryhtiöt venäjällä ja Baltiassa sekä useita

sijoituspalveluyrityksiä. Sijoituspalveluyrityksistä keskeisimpiä olivat Mandatum omaisuudenhoito Oy, Sampo Rahastoyhtiö Oy, Mandatum & Co. Oy ja Mandatum Pankkiiriliike Oy. Uuden omistajuuden myötä Sampo Pankissa tapahtui paljon muutoksia. Kaikki yrityksen toiminnot ja organisaatio integroitiin Danske Bank - konserniin. Kyseinen integrointi kesti noin 14 kuukautta. Myös samalla pankit Virossa, Latviassa ja Liettuassa eriytettiin Suomen organisaatiosta. (Wikipedia, 2009, Sampo Pankki, 2007, a)

7 Kvalitatiiviset tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen reliabiliteetin arviointi

Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, on tutkimus, jossa pyritään ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä. Käytännössä tämä tarkoittaa usein tutkittavien ilmiöiden ja henkilöiden mahdollisuutta ilmaista omia mielipiteitään ja tunteitaan. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa valitaan kohdejoukko tarkoituksenmukaisesti, sekä käsitellään tapauksia ainutlaatuisina ja tulkitaan aineistoa sen mukaisesti. Kvalitatiivisten tutkimusmenetelmien metodeja ovat muun muassa syvähaastattelut, teemahaastattelut, ryhmäkeskustelut, ja projektiiviset menetelmät.

Tutkimuksen reliabiliteetilla ja luotettavuudella tarkoitetaan tutkimuksen kykyä antaa sellaisia tutkimustuloksia, jotka toistettaessa ovat samanlaisia. Validiudella eli tutkimuksen pätevyydellä tarkoitetaan tutkimuksenmenetelmän kykyä mitata juuri sitä, mitä tutkimuksella alun perinkin oli tarkoitus mitata. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2004, 155)

8 Lomakehaastattelu

Lomakehaastattelu tapahtuu nimensä mukaisesti lomaketta apuna käyttäen. Toisin kuin teemahaastattelussa, lomakehaastattelussa kysymysten ja väitteiden muoto ja esittämisjärjestys ovat ennalta määrätty. Haastattelija esittää ennakkoon määritellyt kysymykset ja kirjaa annetut vastaukset lomakkeelle. Lomakehaastattelun käyttö on kannattavaa silloin, kun tutkimuksen tavoite on helposti ymmärrettävissä sekä tärkeimmät kysymykset on tunnistettavissa. Tällöin tutkija siis tietää millaisia vastauksia haastateltava voi antaa, ja tämän perusteella tutkija voi muodostaa kysymykset ja vastausvaihtoehdot. (Hirsijärvi ym. 2004, 197)

Tässä opinnäytetyössä haastattelut tapahtuvat lomakehaastatteluina, eli haastateltavalle lähetetään aluksi kysymyslomake, jonka jälkeen haastateltavan kanssa käydään kysymykset kohta kohdalta läpi.

9 SEPA:n vaikutukset Sampo Pankkiin

SEPA:lla on suuri vaikutus pankkien maksuliikenteeseen sekä prosesseihin. SEPA tuo pitkällä aikavälillä myös kustannussäästöjä, koska se mahdollistaa pankkisuhteiden yksinkertaistamisen ja pankkitilien supistamisen. Suurimmat kustannussäästöt muodostuvat kuitenkin viitenumeroikäytäntöjen lanseerauksen yhteydessä. Tällöin suomalaisten käyttämä viitenumeroikäytäntö lanseerataan myös Eurooppaan ja kirjaukset automatisoituvat.

Seuraavassa paneudutaan SEPA:n vaikutusten näkymistä Sampo Pankin toiminnassa, sekä mitä muutoksia siirtyminen aiheuttaa. Vaikutuksia on selvitetty haastattelemalla Sampo Pankin liiketoiminnan kehitysosaston tuotemyyntipäällikkö Manu Kauppilaa.

9.1 Aikataulu

Sampo Pankki on suhteellisen hyvin aikataulussa SEPAN käyttöönotossa verrattuna muihin pankkeihin (Taulukko 2).

Nordea ja OP- Pohjola ovat mm. SEPA- ja ulkomaanmaksuissa Sampo Pankin aikatauluja edellä, mutta pääsääntöisesti Sampo Pankki on hyvässä aikataulussa. Kansainväliset tilinumerot eli IBAN - tilinumerot ovat jo käytössä rajat ylittävissä maksuissa. Tällä hetkellä on mahdollista ottaa kyseiset tilinumerot käyttöön kotimaisten tilinumeroiden rinnalle. Tämän myötä Sampo Pankki tarjoaa yritysasiakkailleen IBAN/BIC konversiopalveluita.

1.1.2008 käynnistynyt EBA:n yö-clearing on nopeuttanut kansainvälisten SEPA- maksujen siirtymistä rajojen ylittävien tilien välillä. SEPA - maksukortit ovat olleet käytössä Sampo Pankissa jo 1.1.2008 alkaen. Tämän myötä uusittavat maksukortit ovat SEPA- kelpoisia, joten aikaisemmin liikkeelle laskettujen kansallisten maksukorttien voimassaolo lakkaa vuoden 2010 lopussa. Tilisiirtojen suhteen siirtymäajan on suunniteltu kestävän vuoden 2010 loppuun. Perinteinen suoraveloitus tulee jatkumaan hieman pidempään.

Uusi maksupalvelulaki astuu voimaan 1.5.2010, joka tulee vaikuttamaan maksujen nopeuteen, tilisiirtoihin ja hintoihin. Kyseinen lakimuutos tulee nopeuttamaan kotimaansiirtoja 1-2 pankkipäivään. Euroopan maiden välisissä tilisiirroissa maksu saa kestää korkeintaan 5 pankkipäivää. (Finanssialan keskusliitto, 2009,b)

Sampo Pankin tuotemyyntipäällikkö Manu Kauppilan mukaan aikataulutuksessa Sampo Pankille aiheuttaa haasteita Web Services palvelun käyttöönotto. Suomessa on annettu 6 kk:n siirtymäaika maksupalveludirektiivin myötä. Lain mukaan pankkien tulee siirtyä SEPA-maksuaineistoon 1.marraskuuta 2009 mennessä. Suomessa on kuitenkin annettu 6kk:n siirtymäaika kyseisille toimenpiteille. Sampo Pankin Web Service - palvelun on kuitenkin

tarkoitus saada käyttöön vuoden 2010 alkupuolella. Web Service - maksukanavan ja turvamenettelyn avulla Sampo Pankin yritysasiakkaat voivat lähettää ja vastaanottaa maksuja XML- standardin mukaisesti. Sampo Pankki aikoo kuitenkin viimeistään toukokuussa 2010 siirtyä uuden maksukanavan käyttöönottoon. PATU (pankkien asiakasyhteyksien tietoturva) tulee muuttumaan kuitenkin vuoden 2009 loppupuolella XML- aineistoksi. Tämän myötä asiakkaat voivat lähettää, mikäli ottavat PATU:n käyttöön, jo SEPA- maksuja kyseisen palvelimen kautta. (Kauppila, 2009)

Opinnäytetyön tekohetkellä Sampo Pankissa on meneillään suuria rakenteellisia muutoksia koskien SEPA - aikatauluja. SEPA:n pitkä siirtymäaikataulu on vaikuttanut siihen, että monien pankkien aikataulut ovat pitkittyneet tai yleensä aikataulutus on venynyt. Tämä on johtanut siihen, että osa pankeista on edennyt toisia nopeammin SEPA- valmiuksissa. Sampo Pankki on kuitenkin SEPA-valmiuksissa vaadittavan pitkällä. Kuitenkin, heti kun Sampo Pankki on saanut Web Services kanavan toimimaan, on SEPA- valmiudet hyvällä tasolla.

9.2 Pankkien SEPA- aikataulut

Pankkien SEPA - aikataulut	12/08	01/09	syksy/09	Q4-Q4/09
Sampo Pankki			SEPA- maksut, ulkomaanmaksut, maksu-osoitukset	
Nordea	SEPA-maksut, ulkomaanmaksut, maksuosoitukset		Pikamaksut, palkat, useamman laskunerittely, toimeksiannot ulkomaisille pankeille	
OP-Pohjola		SEPA-maksut, ulkomaanmaksut		
SP, PoP, Handelsbanken			SEPA-maksut, ulkomaanmaksut	
Ålandsbanken, Tapiola, S-pankki			SEPA- maksut, ulkomaanmaksut	
Swedbank				SEPA- maksut ja ulkomaanmaksut
SEB			SEPA- maksut ja ulkomaanmaksut myös Baswareen	

Taulukko 2. Pankkien SEPA- aikataulut
(Sampo Pankki -intra, 2009)

9.3 Maksuliikenne

Sampo Pankin yritysasiakkaille verkkopalveluina toimii Business Online, mikä on tarkoitettu erikokoisten yritysten verkkopankiksi. Business Onlinessa voi tehdä koti- sekä ulkomaanmaksuja, hoitaa maksuliikennettä ja kassanhallintaa. Business Onlinen voi myös liittää reskontrapalveluihin, sekä erilaisiin taloushallinnon ohjelmistoihin. Business Onlinesta on mahdollista valita yrityksen koon mukaan joko Basic tai laajempi Globalversio.

Sampo Pankin yritysasiakkaille on tarjolla myös Sampo Linkki- ohjelma, mikä on tarkoitettu elektronisille maksuliikennepalveluille. Tämän lisäksi siihen voi myös liittää erillisiä taloushallinnonohjelmia.

SEPA:lla on suuri vaikutus Sampo Pankin maksuliikenteeseen, koska rahavirrat ovat hyvin suuret pankilla, joka tarjoaa päivittäismaksupalveluita. SEPA:n myötä maksuliikenteeseen ehkä suurin vaikuttava tekijä on päivittäisten tilisiirtojen nopeutuminen. Uuden maksuliikennelain myötä maksujen tulee maksumääräyksen hyväksymistä seuraavana päivänä olla saajan tilillä. Tämän myötä saajan pankin on maksettava seuraavana päivänä kyseinen maksumääräys saajan pankkitilille, kun saajan pankki on saanut kyseisen summan. Kyseinen lakimuutos vaikuttaa siis siihen, että pankki menettää, arvopäivän minkä se ennen sai pitää asiakkaan varoja tilillään. Uusi maksulaki tulee toisin sanoen vähentämään pankkien tasetta. (Finanssialan keskusliitto, 2009,d. Kauppila, 2009)

Tilinumeromuutokset tulevat muuttamaan suurelta osin maksuliikennettä. SEPA:n myötä kaikki kotimaiset tilinumerot tulevat muuttamaan IBAN -tilinumeroiksi. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että esimerkiksi kassajärjestelmissä tulee näkymään IBAN - tilinumerot. Manu Kauppilan mukaan Sampo Pankin verkkopankkiin tullaan kehittämään ”yksi näyttö” mikä tulee yksinkertaistamaan maksujen tekemisen. Asiakkaille tulee IBAN - tilinumerot näkymään tulevaisuudessa samalla tavalla kuin tällä hetkellä kotimaiset tilinumerot näkyvät. Tarkoituksena on, että SEPA - maksut on mahdollista maksaa ”normaalilla tavalla”, eli muutoksien myötä asiakkaan ei tarvitse tehdä lisätoimenpiteitä maksuissa. (Kauppila, 2009)

ISO 20022 XML -maksuaineiston vastaanottaminen ja käyttöönotto tulee vaikuttamaan maksuliikenteeseen myös omalta osaltaan. Uuden maksustandardin vastaanotto ei aluksi aiheuta suurta maksuliikennettä ulkomaanmaksuissa, mutta 2010 keväällä maksuaineiston lähettäminen alkaa lisätä maksuliikennevaikutuksia merkittävästi.

9.4 Kustannukset

SEPA:n aiheuttamat kustannukset muodostuvat sisäisistä sekä ulkoisista kustannuksista. Sisäiset kustannukset muodostuvat Sampo Pankin henkilökunnan työstä aiheutuvista kustannuksista. Ulkoiset kustannukset muodostuvat ulkopuolisten henkilöiden tuottamista työtuntikustannuksista, kuin myös uusien ohjelmien päivityksistä muodostuvista kustannuksista. Opinnäytetyössäni ei saatu kustannuksia euromääräisinä kerättyä. SEPA:n tuomat kustannukset muodostuvat seuraavista asioista:

- Verkkopankin muutokset yksityis- ja yritysasiakkaille
- Sampo linkki-ohjelman ja Business Onlinen päivitykset
- Asiakasportaaliin ja kassajärjestelmään tehtävät muutokset
- Päivitys pankkiyhteysohjelmiin
- XML- aineiston käyttöönotto järjestelmissä
- Testaukset
- Palvelumaksujen pienentymiset

Kauppilan mukaan kustannuksia Sampo Pankille tuo myös pienentyneet palvelumaksutuotot. SEPA:a ennen palvelumaksutuotot olivat pankkikohtaisia, jolloin pankki pystyi itse määrittämään palvelumaksunsa ulkomaanmaksuista tms. Toinen suuri SEPA:n tuoma kustannuserä on arvopäivän muutos, mikä oli ennen SEPA:a pidempi. Uuden lain myötä pankki menettää yhden arvopäivän maksusiirroissa. SEPA:n myötä vuonna 2012 maksusiirtojen tulee olla vastaanottajan tilillä yhdessä päivässä. Tämä tulee myös tuomaan paljon kustannuksia pankeille. (Kauppila, 2009)

9.5 Rakenteelliset muutokset

Rakenteelliset muutokset tulevat koskettamaan sekä Sampo Pankkia, että Danske Bankia. Konsernin rakenteelliset muutokset syntyvät SEPA:n myötä perustetun projektiryhmän myötä. Sekä Danske Bankille, että Sampo Pankille on perustettu oma SEPA-projektiryhmä, joka tekee tiivistä yhteistyötä Tanskan ja Suomen välillä. SEPA- projektiryhmä Suomessa informoi Tanskaa muutosvaatimusten suhteen, jonka mukaan Tanska tekee tarvittavat muutokset järjestelmä ja organisaatiossa. SEPA- projektiryhmä kokoontuu kerran kuukaudessa, jolloin valmistellaan mahdolliset muutokset asiakkaille tarjottavien palveluiden suhteen. (Kauppila, 2009)

9.6 SEPA:n tuomat hyödyt

Kauppilan mukaan SEPA:sta syntyvät hyödyt syntyvät pankkipalveluista. SEPA:n myötä hyötyjä syntyy sekä asiakkaille, että pankille muun muassa keskittämiseduista. Yritysasiakkaat pystyvät paremmin keskittämään pankkipalvelunsa Sampo Pankkiin. Tämä sen takia, että yritysasiakkaiden ei tarvitse tulevaisuudessa pitää ylimääräisiä eurotilejä.

SEPA:n tuomat hyödyt luovat myös pankkisektorilla lisää tervettä kilpailua. SEPA:n myötä yrityksille on helpompaa ja yksinkertaisempaa keskittää palvelut samaan pankkiin, koska keskittäminen yksinkertaistaa maksuliikennettä. Tilien keskittäminen tuo myös Sampo Pankille korkotuloja. Yrityksien tulee kuitenkin ennen ottaa käyttöön XML- standardi, jotta hyödyt syntyvät. Kun yritykset Euroopassa siirtyvät uuteen XML- standardiin, syntyy Sampo Pankille ja erityisesti Danske Bankille tästä suuri kilpailuetu kokonsa puolesta. Pienemmille pankeille syntyy paineita järjestelmämuutosten suhteen, koska yritykset joilla on paljon kansainvälistä maksuliikennettä, vaihtavat helposti pankkia sellaiseen, missä on järjestelmät ajan tasalla. (Kauppila, 2009)

9.7 SEPA:n tuomat haitat

SEPA:n myötä haittoja syntyy muun muassa sen mukana syntyvistä kustannuksista, luottoriskeistä sekä tiettyjen palveluiden monimutkaistumisesta. Kauppilan mukaan haittoja tuovat luottoriskit, mitkä johtuvat todennäköisimmin epärehellisistä yrityksistä. Kyseiset yritykset voivat yrittää hyötyä SEPA- suoraveloitusten palauttamisoikeudesta, jolloin pankki joutuu kirjaamaan luottotappion. SEPA- suoraveloitus tuo haittoja myös kuluttajien näkökulmasta. Tämä johtuu siitä, että SEPA -suoraveloitus poikkeaa merkittävästi nykyisin Suomessa käytössä olevasta järjestelmästä. Aikaisempi kotimainen suoraveloitus on ollut Suomessa yksinkertainen sekä varma maksutapa. Uusi suoraveloitustyyppi tuo pankeille haasteita neuvontapalveluiden suhteen, koska kuluttajien on todennäköisesti vaikea ymmärtää uutta maksupalvelumuotoa. Suomalaiset pankit epäilevät, löytyykö SEPA-suoraveloituksille Suomessa laajaa käyttöä, mutta ovat pyrkineet tarjoamaan tätä palvelua vuoden 2009 lopusta ja täydentämään sitä lisäpalveluin nykyisen palvelutason ja riskienhallinnan turvaamiseksi. Sampo Pankille, ja pankeille yleensäkin, syntyy ylimääräisiä kustannuksista muun muassa kahden samanaikaisen järjestelmän ylläpidosta. Pankki joutuu pitämään sekä uutta XML- järjestelmää ja uutta Web Services kanavaa sekä vanhoja kotimaisia järjestelmiä. (Kauppila, 2009)

9.8 Sampo Pankin suositukset yrityksille

SEPA:n myötä siirrytään uuteen maksuaineistoon, joten tämän myötä yritysten tulisi ottaa käyttöön uusi kansainvälinen ISO 20022 XML- maksuaineisto. Kyseisestä uudistamisesta tulisi sopia erikseen pankin kanssa. Tämän myötä yritykset, jotka käyttävät maksuaineistoja, tulisivat maksuaineistot jatkossa lähettää uudella XML-standardilla pankille maksettavaksi. Yrityksasiakkaille, jotka käyttävät maksuaineistoja tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että heidän tulisi ottaa yhteyttä omaan taloushallinnon järjestelmätoimittajiin, jonka myötä voisi varmistaa että taloushallintopuolella on oikea versio ohjelmista. Mikäli asiakkaat käyttävät Sampo Pankin Business Onlinea, ei kuitenkaan muutoksista tarvitse huolehtia, koska päivitykset on otettu huomioon. Sampo Linkkiin siirtyminen myös mahdollistaa uuden vaihtoehtojärjestelmien päivittämisen. Sampo Linkistä tulee uusi versio 2010 vuoden toisella neljänneksellä. (Sampo Pankki Intra, 2009)

Asiakkaiden tulisi myös päivittää tilinumerot IBAN- ja BIC muotoihin. Tilinumeroiden muuntopalvelu on mahdollista saada Sampo Pankilta. Tilinumerot olisi sen myötä hyvä päivittää myös laskuihin.

10 SEPA:n vaikutukset yrityksiin

SEPA:n suurin vaikutus tulee ilmenemään yrityksissä. Pieniin ja erityisesti suuriin yrityksiin SEPA tulee vaikuttamaan suuresti. Seuraavaksi tarkastellaan miten kyseinen hanke tulee vaikuttamaan yrityksiin.

10.1 Empiirisen tutkimuksen kuvailu

Tutkimuksen aineisto koostui viidestä haastateltavasta yrityksestä, joiden yhteystiedot hankittiin Sampo Pankilta. Haastateltavat yritykset olivat sekä teollisuuden tuotteita, kiinteistöjä että päivittäistavaroita myyviä yrityksiä. Yksi yrityksistä myös valmistaa teollisuuden tuotteita. Haastateltavat yritykset työllistävät muutamasta kymmenestä muutamaan tuhanteen henkilöön. Kaikkien haastateltavien yritysten nimet jätettiin mainitsematta, koska osa yrityksistä ei halunnut nimeään julkisuuteen. Haastateltavien yritysten yhteyshenkilöt vastasivat yleisesti yritysten maksuliikenteestä ja täten antoivat suhteellisen luotettavan kuvan yrityksen maksuliikenteestä. Jotta haastattelujen vastaukset olisivat selkeitä, puhutaan yrityksistä nimillä: Yritys A, B, C, D ja E

10.2 Haastattelurunko

Kysely koskien Single Euro Payments Area vaikutuksista yrityksiin.

Onko toimipisteessänne otettu käyttöön SEPA - suunnitelma? Onko SEPA - suunnitelma aikataulutettu? Onko SEPA- valmiuksille asetettu aikaraja? Jos on, mitä aikataulu pitää sisällään?

1. Mikäli suunnitelma on aikataulutettu, onko SEPA - suunnitelmalle nimetty vastuhenkilö, jos on, mikä on vastuhenkilön tehtävä?
2. Milloin SEPA - maksut ja uusi C2B XML- maksuaineistot (tilisiirrot, toistuvaissuoritukset, jne.) ovat tarkoitus ottaa käyttöön?
3. Yhteistyö pankissa: Onko maksuliikenteen suhteen sovittu järjestelyistä, palveluista, hinnoista, ym.? Jos on, minkälaisia?
4. Ohjelmistopäivitykset: Mitä kautta ohjelmistopäivityksenne hoidetaan? Onko esim. ostoreskontratoimittajanne kanssa sovittu ohjelmistopäivityksistä?
5. Onko SEPA:n myötä tullut muita ohjelmistopäivityksiä, esim. kirjanpidon, palkanlaskennan, reskontran tai tuotannonohjauksen suhteen? Jos on, minkälaisia?
6. SEPA:n tuomat kustannukset ohjelmistoissa: Mistä mahdolliset kustannukset muodostuvat?
7. SEPA:n tuomat kustannussäästöt? Mistä ne syntyvät?
8. SEPA:n tuomat hyödyt toimipisteellenne maksuliikenteen, prosessien, järjestelmien, ym. suhteen?
9. SEPA:n tuomat haitat? Mikäli haittoja on, mistä muodostuvat? Prosessit, maksuliikenne, järjestelmät ym.

10.3 Haastattelujen kuvailu

Ensimmäisenä haastateltavana oli suuri, kansainvälisesti toimiva teknologiayritys, yritys A. Haastattelu tehtiin yrityksen toimitiloissa Espoossa, jossa haastateltiin Suomen toimipisteen projekti/rahoituspäällikköä. Kyseinen haastattelu oli noin tunnin mittainen. Noin kuukauden kuluttua samalle yritykselle tehtiin puhelinhaastattelu, missä haastateltiin Suomen Porin-yksikön maksuliikennepäällikköä. Haastateltavat henkilöt olivat hyvin perillä tilanteesta, joten kysymyksiin saatiin riittävät vastaukset.

Toinen haastateltava oli suomalainen kiinteistöalan konserni, yritys B, joka on keskittynyt rakentamiseen ja kiinteistösijoittamiseen. Kyseinen haastattelu tehtiin yrityksen toimitiloissa Helsingissä. Haastateltava henkilö oli erittäin hyvin projektista ajan tasalla, joten haastattelusta tuli hyvin kattava. Haastateltava henkilö oli yrityksen sovellusasiantuntija, joka vastasi SEPA -projektin etenemisestä. Haastattelu oli noin tunnin mittainen ja se tehtiin kasvotusten.

Kolmas haastattelu tehtiin suomalaiselle viestintäyhtiölle, yritys C:lle. Haastattelua ei ollut mahdollista tehdä kasvotusten eikä puhelimitse, vaan aikataulupuutteiden takia se toteutettiin sähköpostitse. Kysymyslomake lähetettiin sähköpostilla, minkä jälkeen yhteyshenkilö vastasi kysymyslomakkeelle. Kysymysten tarkennukset toteutettiin myös sähköpostilla. Haastateltava henkilö oli sopiva haastatteluun, joten kysymyksiin saatiin riittävät vastaukset. Yhtiön yhteyshenkilö toimi yrityksen maksuliikettä päällikkönä.

Neljäs haastateltava yritys oli teknistä tukkukauppaa harjoittava suomalainen tukkuliike, yritys D. Haastattelu toteutettiin sähköpostitse aikataulupuutteiden takia. Haastattelu toteutettiin lähettämällä lomake yhteyshenkilölle sähköpostitse, jonka jälkeen henkilö lähetti kyseisen lomakkeen täytettynä takaisin. Kysymysten tarkennukset toteutettiin jälkepäin sähköpostitse. Haastattelun kattavuuden saavuttamiseksi haastattelu olisi pitänyt tehdä kasvotusten. Sähköpostitse toteutettu haastattelu jäi hieman liian pinnalliseksi. Yhtiön yhteyshenkilö toimi yrityksessä laskentapäällikkönä.

Viidenneksi haastateltiin kansainvälistä päivittäistavaraketjua, yritys E. Haastattelu oli noin puolen tunnin pituinen, ja se toteutettiin puhelimitse. Haastateltava henkilö oli sopiva haastatteluun, joten kysymyksiin saatiin riittävät vastaukset. Haastateltava henkilö toimi yrityksessä kontrollerina.

11 Empiirisen tutkimuksen tulokset

Haastattelujen jälkeen, vastaukset analysoitiin, ja niistä tehtiin yhteinen tiivistelmä. Tiivistelmän perusteella tulkittiin tulokset, hyödyt ja haitat yritysten SEPA -tilanteista. Tutkimusten tulokset paljastavat suuret erot yritysten SEPA -valmiuksissa. Tutkimuksen tuloksista käy ilmi, että yritysten koolla ei ole merkitystä yritysten SEPA -valmiuksiin.

Mitä suomalaisiin yrityksiin tulee, on Suomessa SEPA -valmiudet yleisen hyvällä tasolla. Haastatteluista käy ilmi, että Suomessa on SEPA -valmiuksissa päästy todella pitkälle. Suomalaiset pankit ovat antaneet yrityksille hyvät puitteet SEPA -maksuille, toistuvaissuorituksille, tms. Myös taloushallinnonpalveluja tarjoavat yritykset ovat antaneet hyvät puitteet tuellisesti, sekä SEPA:n kokonaissiirtymiselle.

Empiirisen tutkimuksen tulokset antoivat luotettavan kuvan erikokoisten yritysten SEPA -valmiuksista. Vaikka otanta oli pieni, antoi kyseinen tutkimus riittävän kattavan näytön kehitettävistä kohteista mitä tulee SEPA:n vaikutuksiin. Mikäli otanta olisi ollut isompi, olisi voinut olla mahdollista saada enemmän poikkeavuutta vastauksissa pienten ja keskisuurten yritysten kohdalla.

Haastatteluista kävi ilmi yritysten muutosvastarinta, mitä tulee SEPA:n siirtymiseen. Yritysten mielestä SEPA toi paljon enemmän haittoja kuin hyötyjä, mitä tulee maksuliikenteeseen. Tiivistelmäosiossa käydään läpi kysymykset yhteisenä koosteena. Koosteesta näkyy mm. miten yrityksiin vaikuttaa SEPA:n siirtyminen.

11.1 SEPA:n suunnitelma ja aikataulutukset

SEPA - suunnitelmien ja aikataulutusten suhteen lähes jokaisella yrityksellä oli suunnitelma valmiina. Neljällä yrityksellä viidestä oli valmis suunnitelma sekä aikataulu. Ohessa käsitellään tiivistelmänä haastateltavien yritysten vastauksia.

Yrityksen A SEPA- suunnitelmaan kuuluu 2010 keväällä päivitettävä OpusCapita-Windows ohjelman uusi versio. Kyseinen ohjelma tulee mahdollistamaan SEPA -maksut XML-muodossa. Päivitykset on tarkoitus saada kokonaisuudessaan käytäntöön vuoden 2010 aikana. Vastuuhenkilöinä yhtiössä toimii Porin yksikön maksuliikennepäällikkö sekä Espoon yksikön rahoituspäällikkö, jotka ovat yhteydessä OpusCapitaan.

Yrityksen B SEPA - suunnitelman on tarkoitus valmistua 2010 vuoden alussa. Tarkoituksena on, että yritys olisi kokonaisuudessaan SEPA -valmis vuoden 2010 loppuun mennessä. Yrityksen

SEPA -suunnitelmasta vastaa yrityksen sovellusasiantuntija, joka vastaa suunnitelman toteutumisesta. Suunnitelman vastuuhenkilön tehtäviin kuuluu yhteydenpito esimieheen suunnitelman etenemisen suhteen, työryhmän vetäminen, sekä yhteydenpito pankkeihin. Vastuuhenkilön tulee myös toimia aktiivisesti mukana kun SEPA -projektit käynnistyvät, tällöin tulee myös sitouttaa sidosryhmät kyseiseen projektiin. Työkuvaan kuuluu myös tiedotus projektin aikataulusta, ja projektin etenemisestä. Yrityksen henkilökunnan koulutus kuuluu myös SEPA -työryhmälle, sekä mahdollisten muutosten tiedottaminen asiakkaille.

SEPA- suunnitelman suhteen yrityksessä tulee tehdä erilliset suunnitelmat rakennuspuolelle, sekä isännöintipuolelle. Yrityksellä oli hyvin selkeä SEPA -suunnitelma, työryhmällä selkeät tavoitteet mitä suunnitelman suhteen tulee tehdä.

”SEPA -työryhmän tavoitteina ottaa selvää SEPA:sta yleisellä tasolla, pankkien tasolla, yritystasolla sekä sovellustasolla, mikä sovelluksen versio on yhteensopiva.”

”Selvityksen perusteella laadittava suunnitelma, josta selviää osastojen toimenpiteet osastoille ja missä järjestyksessä työryhmien pitävät toimet tehdä. (aikataulutus)”

Yrityksen C SEPA- suunnitelma tehtiin keväällä 2009, jonka johdosta tarvittavat muutokset on tehty aikataulun mukaisesti. Aikataulutus piti sisällään maksuliikennejärjestelmän päivitykset, jonka myötä myös Opus Capitan SEPA -versio otetaan käyttöön kevään 2010 aikana. Yrityksellä on myös tarkoitus ottaa käyttöön toistuvaissuoritukset järjestelmässä ja lisätä IBAN ja BIC -koodit kyseisiin suorituksiin. Vuoden 2010 aikana lähdejärjestelmien versioita muutetaan SEPA -kelpoisiksi, jolloin ne tuottavat XML- aineistoa.

”Käyttöön otettava versio konvertoi eri lähdejärjestelmistä tulevat LM02 ja LM03 toistuvaissuoritusmuotoiset maksut XML- standardiin, jonka jälkeen lisää standardiin BIC -koodin”

”Sepa- ja WebServices on erittäin työllistävä vaihe, osa vaatii jopa hallituksen päätöksiä”

Yrityksen D SEPA -suunnitelma oli ollut voimassa jo kahden vuoden ajan ja tarvittavat toimet oli tehty kyseisen kahden vuoden aikana. SEPA -suunnitelman vastuuhenkilöinä toimivat yrityksen talouspäällikkö sekä assistentti.

”Vastuuhenkilöinä ovat olleet ATK:sta vastaava henkilö ja minä talouspäällikkönä”

Yritys E:ssä ei ollut varsinaisesti tehty SEPA -suunnitelmaa, eikä nimetty vastuuhenkilöä suunnitelmalle. SEPA- suunnitelma puuttui osittain sen takia että strategiset päätökset

tulevat yrityksen pääkonttorilta. Erillinen suunnitelma on kuitenkin odotettavissa keväällä, jolloin Saksasta saadaan koko ketjua varten suunnitelma ja aikataulutus. Vastuuhenkilö nimetään myös Suomen SEPA - suunnitelmaa varten kevään aikana.

11.2 Maksumuutokset

Yrityksen A:n SEPA -maksut, toistuvaissuoritukset ym. on tarkoitus ottaa kokonaisuudessaan käyttöön 2010 loppuvuoteen mennessä. Pankin kanssa on myös keskusteltu karkeasti sopimuksista, lopullinen päätös kuitenkin yhteisestä pankista tulee pääkonttorilta, joka sijaitsee Saksassa. Yritys A:n ulkomaanmaksujen määrä on kuitenkin niin suurta luokkaa, että ulkomaanmaksujen hinta on mm. hyvin määräävä tekijä hinnoittelussa. Suomen yksikön suurin osa maksuista kulkee maan sisällä, mutta saapuvista maksuista suurin (90 %) osa tulee ulkomailta.

Yrityksen B haasteena tulee olemaan uusi sekä vanha versio suoraveloituksista. Uudessa suoraveloituksessa on yrityksen B, mukaan paljon heikkouksia. Tämän takia yritys B, siirtyy uuteen suoraveloitukseen vasta kun se on pakollista. E- laskutus on myös tarkoitus viedä mahdollisimman pitkälle. Yritys B on alustavasti keskustellut pankin kanssa siirtymisestä ja yhteistyöstä.

Yrityksen C:n tarkoituksena on ottaa SEPA -maksut jne. käyttöön ensimmäisellä vuosineljänneksellä. Yritys C aikoo kilpailuttaa myös pankit. Kilpailutuksessa on tarkoitus sopia maksuliikenteestä, hinnoista järjestelyistä sekä palveluista ml. sopimukset SEPA- ja WebServices ominaisuuksista.

Yritys D:llä on valmiudet vastaanottaa ja lähettää ulkomaisia SEPA -maksuja ja kotimaisia maksuja SEPA -muodossa. Toisaalta yhteistyötä pankkien/pankin kanssa ei ole vielä sovittu.

Yrityksen E SEPA -maksujen, C2B XML- maksuaineistojen suhteen ei ole vielä saatu päätöstä milloin ne on tarkoitus ottaa käyttöön. Kaikissa myymälöissä on kuitenkin siirrytty jo ajan tasalla oleviin maksupäätteisiin. Maksuliikenteen muutosten suhteen pankkien kanssa on keskusteltu, mutta mitään konkreettista ei ole tehty.

11.3 Ohjelmistopäivitykset

Yritys A:n ohjelmistopäivitykset hoidetaan OpusCapitan kanssa. Tämän lisäksi yritykselle tulee omia päivityksiä mm. ostoreskontran sekä palkanlaskennan suhteen. Näihin tulee mm. IBAN-muuntimet.

Yritys B:n ohjelmistopäivitykset tulevat OpusCapitalta normaalien päivitysten mukana. Yritys B:n maksuliikenne keskittyy pelkästään kotimaisiin maksuihin, tämän vuoksi ohjelmistopäivityksistä ei tule kovin kalliita. Ohjelmistopäivitysten mukana mm. e-laskutus on nopeutunut.

Yritys C:ssä ei oltu täysin varmoja siitä, kuka hoitaa ohjelmistopäivitykset. Päivityksen hoitaa todennäköisimmin kuitenkin yrityksen ohjelmistotoimittaja tai sen yhteistyökumppani. Ohjelmistopäivitykset tulevat kuitenkin Oraclelta ja SAP:lta muuttamaan palkanlaskennan sekä taloushallinnon ohjelmat. Tämän lisäksi huoltokonttorisovellus ja matkahallintosovellus tullaan muuttamaan.

Yritys D:llä ostoreskontraan ei ole tarvittu tehdä muutoksia, koska maksuaineiston ansiosta ohjelmisto muuttaa mm. tilinumerot IBANeiksi. Maksuliikenneohjelmistoon päivitykset tehtiin vuonna 2009.

Yritys E:llä ei varsinaisesti ole tehty vielä ohjelmistopäivityksiä, koska Saksassa ei ole vielä tehty konkreettisia päätöksiä muutosten suhteen. Suomesta ei vielä lähde SEPA -maksuja, mutta tulevien SEPA -maksujen suhteen järjestelmät ovat ajan tasalla. Kirjanpidon ja reskontran suhteen OpusCapitalta on tullut joitain päivityksiä, mutta suurin osa päivityksistä tulee tulemaan Saksasta. Aikataulusta ei ollut vielä varmaa tietoa.

11.4 Kustannukset ja säästöt

Yritys A:n kohdalla kustannukset tulevat olemaan kymmeniä tuhansia euroja. Tarkkaa lukua kustannuksista ei kuitenkaan ole vielä määritetty, koska SEPA- projekti on vielä kesken. SEPA:n kustannussäästöt taas syntyvät tilisiirroista yrityksen ja asiakkaiden välillä. Kustannussäästöt vaativat kuitenkin että muut yrityksetkin ovat SEPA- valmiita. Yritys A:n kohdalla kustannussäästöjäkään ei ole tarkkaan laskettu. Pääolettamuksena on kuitenkin, että kustannuksia syntyy enemmän kuin säästöjä.

Yritys B:n kohdalla kustannukset muodostuvat asentajien kuluista, ohjelmien päivityksistä henkilökunnan koulutuksesta sekä SEPA- työryhmän työtunneista. Varsinaista hintaa SEPA:n tuomille kustannuksille ei kuitenkaan ole laskettu. Kustannussäästöjä yritys B:n kohdalla ei synny juuri ollenkaan. "Web Services- kanavasta ehkä voi hyötyä". "Mikäli suoraveloitusta parane, voidaan siitä hyötyä".

Yritys C:n kohdalla kustannukset muodostuvat ohjelmistoversioiden muutuskuluista. "Maksuliikenneohjelmistoissa ei synny lisäkuluja, koska versiot oli vaihdettu joka tapauksessa

ja edellistä päivitystä on viivästetty". Kustannussäästöjä syntyy ulkomaanmaksukannan vähenemisestä, sekä maksujen nopeutumisesta SEPA -alueella. Ulkomaanmaksukustannukset pienenevät.

Yritys D:llä SEPA:n tuomat kustannukset syntyvät pääsääntöisesti maksuliikenneohjelmapäivityksistä, sekä sen mukana tulleesta tilinumeromuunnoksesta. Säästöt syntyvät taasen maksukustannusten halpenemisestä.

Yritys E:n kohdalla kustannukset muodostuvat lähinnä järjestelmämuutoksista kuten SAP. Korttimaksut ovat myös nousseet SEPA:n myötä. Tarkkaa tietoa hinnasta ei kuitenkaan vielä ole. Kustannussäästöjä yritys E:n kohdalla ei tällä hetkellä nähdä ainakaan Suomen kohdalla. "Suomen kohdalla maksujen nopeutumisesta ei juuri ole hyötyä, koska maksuliikenne on tällä hetkellä jo nopeaa".

11.5 Hyödyt

Yritys A:n kohdalla SEPA:n siirtymisen hyödyt syntyvät suurimmaksi osaksi muualta. Suurimpana vaikuttajana ovat muut euro-maat joiden tulee siirtyä SEPA -aikaan, jotta yritys A pystyy hyötymään. Yritys A:n mukaan Keski-Euroopan maat ovat pitkälti jäljessä maksuliikenneasioissa. Yleisesti pienet pankit ovat pitkittäneet maksuliikennepäivityksiä, minkä vuoksi Euroopasta saapuvat maksut ovat hitaita.

Yritys B:llä ei osattu sanoa miten SEPA:n tuomat hyödyt konkreettisesti tulee näkymään. Kun kaikki päivitykset ovat asennettu ja maksuliikenne alkaa kulkea normaalisti, voidaan mahdolliset hyödyt/säästöt nähdä.

Suurin hyöty mitä yritys C tulee hyötymään SEPA:sta, tulee olemaan maksujen nopeutuminen SEPA- alueella. "Tätä myöten myös kansainvälinen viite tuo etuja tarkkuutta maksuliikenteeseen".

Yritys D:n kohdalla ei koettu SEPA:sta syntyvän muita hyötyjä kuin maksujen nopeampi siirto.

Yritys E:ssä koetaan hyödyt järjestelmän yhteneväisyydessä. Emoyhtiö tulee hyötymään SEPA:sta ja sen tuomista muutoksista, Suomen kohdalla hyödyt tulevat tosin olemaan hyvin pieniä.

11.6 Haitat

Yritys A:n kohdalla haitat muodostuvat ulkomaisten pankkien hitaudesta, sekä maksuliikenteen, että SEPA -valmiuden suhteen. "Pienet pankit eivät ole vielä valmiita SEPA:n suhteen, maksuliikenne hidasta". Yritys A:n mielestä kansainvälisille pankeille pitäisi luoda tiukemmat aikataulutukset, koska Suomessa ollaan hyvin aikataulussa kun taas muissa maissa ei.

Yritys B:llä SEPA:n tuomat haitat muodostuvat aineistojen noudoista, SEPA:n myötä tulee todennäköisesti myöhästymisiä aineistojen noudoissa. Tällä hetkellä aineistojen noudot on mahdollista saada klo 06.00, kun taas SEPA:n myötä noudot tulevat myöhemmin. yritys B:n mielestä suoraveloitussuoraveloituskirjamalli on "älytön". Uuden suoraveloitussuoraveloituskirjamallin myötä syntyy riskejä, sekä monimutkaistaa prosesseja. Myös eri tiedostomuodot tuovat osaltaan siirtymäaikana haittoja, esim. C2B.

Yritys C:n mielestä suurimmat haitat syntyvät järjestelmä sekä ohjelmistopäivityksistä. Versionvaihdot ja niiden tuomat kustannukset ovat ongelmana. Yritys C:n mukaan ongelmat muodostuvat mm. seuraavista asioista: palkkojen maksupäivät, laskujen niputtaminen, Web Services maksulliseksi, hinnat pankkikohtaisia sekä SEPA:n myötä hinnat nousevat.

Yritys D:n mielestä SEPA:n myötä ei synny prosesseissa, maksuliikenteessä tai järjestelmissä haittaa juuri lainkaan.

Yritys E:n mielestä haitat muodostuvat kulujen noususta, järjestelmäpäivityksistä ja siirtymävaiheen pituudesta. "Siirtymävaihe on pitkä ja työläs", "ylimääräistä työtä on paljon". Yritys E näkee haittana myös sen, että SEPA:sta on hyötyä muulle Euroopalle, muttei Suomelle.

12 Tutkimuksen tulokset

Kaiken kaikkiaan kun käydään läpi tutkimukseen osallistuneiden yritysten tuloksia, voidaan sanoa niiden osalta, että vastaukset ovat olleet luotettavia. Melkein kaikilta yrityksiltä saatiin halutut vastaukset mitä haastattelulla haettiin. Kuten aiemmin todettiin, olisi muutamalta yritykseltä voinut saada parempia vastauksia, kuin alun perin haettiin. Toisaalta kaikissa yrityksissä eivät maksuliikenteestä vastaavat henkilöt välttämättä tiedä SEPA:an liittyviä tarvittavia asioita.

Tutkimuksesta voidaan päätellä, että niin kansalliset, kuin kansainvälisetkin yritykset ovat hyvin vaihtelevasti perillä SEPA:sta. Suurilla yrityksillä mitkä toimivat kansainvälisesti, on vaikuttavana tekijänä järjestelmämuutoksissa yleensä emoyhtiö. Suurien yhtiöiden kohdalla myös ratkaisevana tekijänä ovat ulkomaiset pankit, joihin emoyhtiö sekä yrityksen suurin osa tileistä on kytkettyinä.

Tutkimuksesta voidaan todeta, että varsinkin suomalaiset yritykset ovat ajan tasalla SEPA:n tulevista muutoksista. Vaikka SEPA tuleekin koskettamaan vähäisesti suomalaisten yritysten maksuliikennettä, ovat yritykset silti varautuneet niin organisaatio, kuin järjestelmätasolla tuleviin maksuliikennemuutoksiin.

SEPA aiheuttaa kuitenkin ainakin alkuvaiheessa enemmän haittamielipiteitä kuin positiivista mielikuvaa. Tämä johtuu siitä, että muutokset aiheuttavat yrityksen koosta riippumatta suuria kustannuksia työtuntien tai järjestelmämuutosten takia. Kuitenkin ajan myötä voi olla että hyötyjä tulee syntymään enemmän kuin mitä tällä hetkellä on havaittavissa. Mitä suurempi maksuliikenne yrityksellä on, sitä enemmän hyötyjä syntyy. Varsinkin yrityksillä millä on kansainvälistä maksuliikennettä, tulee hyötyjä syntymään sitä mukaan kun ulkomaalaiset pankit siirtyvät SEPA -aikaan.

13 Yhteenveto

SEPA tulee kaiken kaikkiaan vaikuttamaan koko Euro-alueella vallitseviin maihin sekä niiden maksuliikenteeseen. EU-maiden yhdentymisen tulee näkymään konkreettisesti, vasta kun maiden välinen maksuliikenne tulee olemaan tasavertaista. Tällä tarkoitetaan sitä tilannetta, kun jokaisessa maassa maksut kulkevat samojen standardien mukaisesti. Erityisesti Etelä-Euroopan mailla kuten Kreikalla, Italialla ja Espanjalla tulee olemaan vielä paljon päivitettävää maksuliikenteessä.

SEPA tulee yleisesti vaikuttamaan eri maiden maksuliikenteeseen erilaisten standardien, säädösten, lakien ja infrastruktuurinsa myötä. Sekä pankkien, että yritysten tulee omaksua nämä säädökset ja noudattaa niitä. SEPA:n myötä rajojen ylittävät maksut tulevat nopeutumaan sekä halpenemaan, mikä tulee lisäämään pankkien ja rahoituslaitosten välistä tervettä kilpailua. Tämä tulee olemaan myös etuna yrityksille, joilla on suunnitelmissa laajentaa toimintaa ulkomaille.

Opinnäytetyöhöni haastatellut yritykset olivat hyvin perillä SEPA:n vaikuttavista standardeista ja laeista. Suomen osalta uskonkin, että suomalaiset yritykset ovat ehkä parhaiten päivittäneet maksuliikennemuutokset sekä yleisesti varautuneet SEPA -aikaan. Mitä suomalaisiin pankkeihin tulee, ovat nekin valmiita vastaanottamaan esimerkiksi SEPA -maksuja tai C2B-maksustandardien mukaisia maksuja vuoden 2010 aikana. Tämä tuo omalta osaltaan suomalaisille pankeille kilpailuedun verrattuna ulkomaisiin pankkeihin. Kuitenkin SEPA:n lopulliset hyödyt tullaan näkemään vasta siirtymäajan päätyttyä. Varsinaiset hyödyt tullaan näkemään pidemmällä aikavälillä, kun kaikki maat ovat kokonaisuudessaan siirtyneet SEPA -aikaan ja maksuliikenne on saatu kokonaisuudessaan käyntiin.

Lähteet

- e-finland 2003 kotisivut. Luettu 22.10.2009
http://www.e-finland.org/fin/patu_-_pankkien_asiakasyhteyksien_tietoturva
- European Central Bank 2007 kotisivut. Luettu 13.10.2009
<http://www.ecb.int/press/pr/date/2007/html/pr071116.en.html>
- Euroopan komissio 2008 kotisivut. Luettu 1.10.2009
http://ec.europa.eu/finland/news/press/101/10865_fi.htm
- Finanssialan keskusliitto. Kansallinen SEPA- siirtymäsuunnitelma, 2008a. Luettu 24.9.2009
http://www.fkl.fi/www/page/fk_www_4538
- Finanssialan keskusliitto. Maksaminen Suomessa & Euroopassa. 2008b. Luettu 7.9.2009
http://www.fkl.fi/www/page/fk_www_4538
- Finanssialan keskusliitto. SEPA - yhtenäinen euromaksualue yrityksille. 2009c. Luettu 25.9.2009
http://www.fkl.fi/www/page/fk_www_4539
- Finanssialan keskusliitto 2009d kotisivut. Luettu 12.11.2009
http://www.fkl.fi/www/page/fk_www_1292
- JKN Consulting 2008 kotisivut. Luettu 26.8.2009
<http://www.jknc.fi/SEPA>
- Luvata 2009 kotisivut. Luettu 7.9.2009
<http://www.luvata.com/About-luvata/Luvata-in-Brief/>
- Nordea Pankki 2009a kotisivut. Luettu 1.10.2009
<http://www.nordea.fi/Henkil%C3%B6asiakkaat/Kortit+ja+maksut/Kortit/859992.html>
- Nordea Pankki 2009b kotisivut. Luettu 2.10.2009
<http://www.nordea.com/Yritykset+ja+yhteis%C3%B6t/Cash+Management/Maksut/Maksupalveludirektiivi/1066122.html>
- Nordea Pankki 2009c kotisivut. Luettu 1.10.2009
<http://www.nordea.fi/Henkil%C3%B6asiakkaat/Kortit+ja+maksut/Kortit/859992.html>
- Nordea Pankki 2009d kotisivut. Luettu 3.10.2009
http://www.nordea.com/yritykset+ja+yhteis%C3%B6t/cash+management/maksut/sepa-maat/1066042.html?q=sepa%20maat&link=1_1
- Nordea Pankki 2009e kotisivut. Luettu 24.10.2009
<http://www.nordea.fi/Yritykset+ja+yhteis%C3%B6t/Maksut+ja+kortit/Neuvoja+maksuista+ja+korteista/Web+Services/1126622.html>
- Sampo Pankki 2008a kotisivut. Luettu 18.4.2009
<http://www.sampopankki.fi/fi-fi/Sivut/sepa/Pages/Kotimaantilisiirtolomake.aspx>

Sampo Pankki 2009b kotisivut. Luettu 20.4.2009

<http://www.sampopankki.fi/fi-fi/TietoaSampoPankista/SampoPankkilyhyesti/Tietoapankista/Pages/Tietoapankista.aspx>

Sampo Pankki 2009c kotisivut. Luettu 1.10.2009

<http://www.sampopankki.fi/FI-FI/HENKILOASIAKKAAT/KYSYTTYA/Pages/MikaonEUmaksu.aspx>

Sampo Pankki 2007d kotisivut. Luettu 2.10.2009

<http://www.sampopankki.fi/fi-fi/TietoaSampoPankista/SampoPankkilyhyesti/Historia/Pages/Historia.aspx>

Sampo Pankki 2009 Intra- sivut. Luettu 24.8.2009

Sampo Pankki 2009 Intra -sivut, laskujen maksupalvelu, Luettu 22.10.2009

Sampo Pankki 2009 Intra -sivut, Pankkien SEPA- aikataulut. Luettu 22.10.2009

SEPA France 2007 kotisivut. Luettu 9.10.2009

http://www.sepafrance.fr/files/u3/historique_sepa_en.png

Suomen pankki. 2006 Euro & Talous 2006a. Luettu 27.5.2009

http://www.suomenpankki.fi/fi/julkaisut/euro_ja_talous/2006/et_2_2006.htm

Suomen Pankki 2008b kotisivut. Luettu 19.5.2009

<http://www.bof.fi/fi/rahoitusmarkkinat/kehityshankkeet/sepa.htm>

Suomen Pankki 2008c kotisivut. Luettu 9.10.2009

<http://www.bof.fi/fi/pankkitoiminta/target/index.htm>

Suomen Pankki 2007d kotisivut. Luettu 9.10.2009

http://www.bof.fi/fi/suomen_pankki/ajankohtaista/muut_uutiset/2007/uutinen_22112007.htm

Tieke, Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus kotisivut 2008. Luettu 8.10.2009

http://www.tieke.fi/mp/db/file_library/x/IMG/24624/file/SEPA_verkkolaskufoorumi20080522_Pirjo_ilola.ppt

Wapedia 2009, Euro. Luettu 7.9.2009

<http://wapedia.mobi/fi/Euro?t=5>

Wikipedia 2008, Euro. Luettu 4.9.2009

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Euro>

Wikipedia 2009, PKI. Luettu 30.10.2009

<http://fi.wikipedia.org/wiki/PKI>

Wikipedia 2009, Sampo Pankki. Luettu 1.10.2009

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Sampo-pankki>

Kirjalähteet

Hirsijärvi, S. Remes, P. Sajavaara, P. 2004, Tutki ja kirjoita. 12. painos Jyväskylä: Gummerus.

Kontkanen, E. 2009, Pankkitoiminnan käsikirja. 2. uudistettu painos. Vammalan Kirjapaino

Räsänen, P. 2008, SEPA:n vaikutukset eQ pankkin. Opinnäytetyö

Suomen pankkiyhdistys 2004, Pankkitekniikka Suomessa. 1. painos.

Julkaisemattomat lähteet

Huhtilainen, K. 2009, Luvata Co:n kehityspäällikön haastattelu 18.9.2009. Luvata. Espoo.

Kauppila, M. 2009, Sampo Pankki Oyj:n tuotemyyntipäällikön haastattelu 8.10.2009. Sampo Pankki. Helsinki.

Lehessalo, H. Avara Suomi Oy:n sovellusasiantuntijan haastattelu 12.11.2009. Avara Suomi Oy. Helsinki.

Kuviot

Kuvio 1 Euromaat	10
Kuvio 2 SEPA-hankkeen aikataulu	13
Kuva 3 Maksuinstrumenttien käyttö EU-alueella 2000-2006	15
Kuvio 4 Puhtaiden maksujen kulku.....	18
Kuvio 5 SEPA tilisiirrot vs. nykyiset tilisiirrot	22

Taulukot

Taulukko 1 Elektroniset maksuliikennetapahtumat vuonna 2001	16
Taulukko 2 Pankkien SEPA- aikataulut	30

Liitteet

Liite 1: Haastattelulomake 51

Liite 1: Haastattelulomake

Hei!

Opiskelen Laurea ammattikorkeakoulussa Leppävaarassa, suuntautumisvaihtoehtonani rahoitus ja riskienhallinta. Teen opinnäytetyötä Sampo Pankille aiheesta Single EuroPayments Area: Vaikutukset Sampo Pankkiin ja yrityksiin.

Tarkoitukseni on tutkimuksessani haastatella muutaman yrityksen avainhenkilöitä ja selvittää miten SEPA vaikuttaa kyseisten yritysten toimintaan.

Toivon, että voisitte vastata alla oleviin kysymyksiin, mistä olisi suuri apu opinnäytetyölleni. Kyselyyn vastaaminen vie, n.5-10 minuuttia.

Kiitos vastauksistanne!

Ystävällisin terveisin,
Tuomas Ernvall

Kysely koskien Single Euro Payments Areaan vaikutuksista yrityksiin.

1. Onko toimipisteessänne otettu käyttöön SEPA - suunnitelma? Onko SEPA - suunnitelma aikataulutettu? Onko SEPA- valmiuksille asetettu aikaraja? Jos on, mitä aikataulu pitää sisällään?
2. Mikäli suunnitelma on aikataulutettu, onko SEPA - suunnitelmalle nimetty vastuuhenkilö, jos on, mikä on vastuuhenkilön tehtävä?
3. Milloin SEPA - maksut ja uusi C2B XML- maksuaineistot (tilisiirrot, toistuvaissuoritukset, jne.) ovat tarkoitus ottaa käyttöön?
4. Yhteistyö pankissa: Onko maksuliikenteen suhteen sovittu järjestelyistä, palveluista, hinnoista, ym.? Jos on, minkälaisia?

10. SEPA:n tuomat haitat? Mikäli on, mistä muodostuvat? Prosessit, maksuliikenne, järjestelmät ym.